

महाराष्ट्र विधानपरिषद

तिसरे अधिवेशन, २०१८

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

मंगळवार, दिनांक २७ नोव्हेंबर, २०१८ / अग्रहायण ६, १९४० (शके)

(१) शालेय शिक्षण, क्रीडा व युवक कल्याण,
उच्च व तंत्र शिक्षण, मराठी भाषा, सांस्कृतिक
कार्य, अल्पसंख्यांक विकास व वक्फ मंत्री	} यांचे प्रभारी विभाग
(२) अन्न व नागरी पुरवठा, ग्राहक संरक्षण, अन्न
व औषध प्रशासन, संसदीय कार्य मंत्री	
(३) पर्यावरण मंत्री	
(४) पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री	

प्रश्नांची एकूण संख्या - ७९

तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक वसाहतीतील घातक रासायनिक घन
कचरा रस्त्यावर टाकणाऱ्या कंपन्यांवर कारवाई करण्याबाबत

(१) * ४४८८७ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.खवाजा बेग, अॅड.अनिल परब, श्री.जयंत पाटील, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.किरण पावसकर, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.धनंजय मुंडे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक वसाहतीतील कंपन्यांमधून निघणारा सुमारे १४ टन घातक रासायनिक घनकचरा विल्हेवाट लावण्यासाठी तळोजा येथे प्रक्रिया केंद्रात पाठवणे बंधनकारक असताना सदर प्रक्रिया खर्चिक असल्याने तारापूर औद्योगिक क्षेत्रातील बहुतेक कंपनी मालक केमिकल माफियांना हाताशी धरून घातक रासायनिक कचरा रस्त्यावरच टाकत

असल्याने घनकचऱ्याच्या २०० गोणी बोईसर ते मुंबई अहमदाबाद महामार्गाला जोडणाऱ्या चिल्हार फाटा या मुख्य रस्त्याच्याकडेला उघड्यावर टाकल्यामुळे या रस्त्याचे डंपिंग ग्राऊंड झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर रासायनिक कचऱ्यामुळे परिसरातील गावांमध्ये दुर्गंधी पसरल्याने येथील रहिवाशांचे आरोग्यही धोक्यात आले, तसेच पावसामुळे कचरा विरघळून रसायनमिश्रित पाणी शेतात पसरून शेतकऱ्यांच्या पिकास धोका निर्माण झाला असून सदरहू रासायनिक कंपन्यांतून निघणारा घातक घनकचरा मागील अनेक वर्षांपासून बोईसर-चिल्हार रस्त्यावर जागोजागी टाकला जात असतानाही प्रदूषण महामंडळाकडून संबंधित गुन्हेगारांविरुद्ध कोणतीही कारवाई करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, तारापूर औद्योगिक क्षेत्रातील प्रदूषणाचे दुष्परिणाम मानवी जीवनावर, पक्षी आणि वनसंपदेवरही होत असून, टी झोनमध्ये एकाच दिवशी २० चिमण्या मृत्यूमुखी पडल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या परिसरातील कारखान्यातून निघणाऱ्या घातक रासायनिक पाण्याबाबत शेतकरी तसेच नागरिकांनी औद्योगिक क्षेत्रातील प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडे अनेक तक्रारी करूनही प्रशासन याकडे दुर्लक्ष करित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदर रसायनयुक्त घातक घनकचऱ्याची विल्हेवाट लावून कचरा उघड्यावर फेकणाऱ्या कारखान्यांवर तसेच तारापूर औद्योगिक वसाहतीतील रासायनिक कंपन्यांकडून निघणारा घातक घनकचऱ्याची योग्य प्रकारे विल्हेवाट न करणाऱ्या संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) ऑगस्ट, २०१८ मध्ये चिल्लार फाटा बोईसर रोडच्या कडेला दोन ठिकाणी व मुंबई-अहमदाबाद मार्गावर खानिवडे टोल नाक्यापासून साधारणतः ९ ते १० कि.मी. अंतरावर रस्त्यालगत अज्ञात इसमाकडून घातक

घनकचरा टाकलेला आढळून आला. सदर टाकलेला २५,५७० मे.टन घनकचरा त्वरीत शास्त्रोक्त पध्दतीने विल्हेवाटीसाठी दिनांक २०/०८/२०१८, २१/०८/२०१८ व २२/०८/२०१८ रोजी मुंबई वेस्ट मॅनेजमेंट लि. या सामाईक घातक घनकचरा हाताळणी व विल्हेवाट, संस्थेच्या अधिकृत वाहनाद्वारे उचलून शास्त्रोक्त पध्दतीने विल्हेवाटीसाठी पाठविण्यात आला आहे.

(२) हे खरे नाही.

तथापि, तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक वसाहतीतील कंपन्यांकडून निघणारा घातक घनकचरा अवैधरित्या वाहतूक करणाऱ्या पाच कारखान्यांवर महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने कारवाई केलेली आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

(४) हे खरे नाही.

(५) अनधिकृतपणे टाकलेला घातक घनकचरा शास्त्रोक्त पध्दतीने विल्हेवाट लावण्यासाठी मुंबई वेस्ट मॅनेजमेंट तळोजा येथे तात्काळ पाठविण्यात आला आहे.

तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक वसाहतीतील कंपन्यांकडून निघणारा घातक घनकचरा अवैधरित्या वाहतूक करून नेला जात असताना पोलीस विभाग व महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत पकडून सदर कारखान्यांवर महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने कारवाई केलेली आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर येथे पाली बौध्द विद्यापीठ निर्माण करण्याबाबत

(२) * ४५३४६ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात पाली बौध्द विद्यापीठ नसल्याने नागपुरात पाली बौध्द विद्यापीठाची १०० एकराच्या जागेत निर्मिती करून सर्व कर्मचारी, प्राध्यापक सहित ग्रांटेड पाली बौध्द विद्यापीठाची निर्मिती करण्याची मागणी राज्यातील विविध आंबेडकरी संघटनांनी केल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, पाली बौध्द विद्यापीठ निर्माण करण्याच्या मागणीसाठी हिवाळी अधिवेशन, २०१७ व पावसाळी अधिवेशन, २०१८ मध्ये भव्य मोर्चा काढण्यात आला होता, यावेळी मोर्चेकऱ्यांनी पाली बौध्द विद्यापीठ विलंब न करता निर्माण करण्याची मागणी केली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, नागपूरच्या पवित्र दीक्षाभूमी येथे डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी १९५६ साली पाली भाषेत दीक्षा घेतली, तसेच पाली भाषेला बुध्द धम्मात फार महत्त्व असून भगवान बुद्धांनी सुद्धा पाली प्राकृत भाषेत धम्माचा प्रचार प्रसार केला तसेच पाली भाषा अनेक भाषांची जननी असल्याने पाली बौध्द विद्यापीठ निर्माण करण्याची मागणी मा.मुख्यमंत्री यांना निवेदनाव्दारे करण्यात आली, यावर त्यांनी संबंधित अधिकाऱ्यांची बैठक घेऊन निर्णय घेण्याचे आश्वासन दिले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नागपूर येथे पाली बौध्द विद्यापीठ निर्माण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) अंशतः खरे आहे.

(४) सदयःस्थितीत राज्यातील अकृषी विद्यापीठामध्ये पाली भाषेचे अभ्यासक्रम सुरु आहेत. पाली विद्यापीठाची स्थापना करण्याबाबत निर्णय झालेला नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर येथील लक्ष्मीनारायण तंत्रशास्त्र संस्थेमधील प्राध्यापकांची
रिक्त पदे भरण्याबाबत**

- (३) * ४४१४७ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज, नागपूर विद्यापीठाने लक्ष्मीनारायण तंत्रशास्त्र संस्थेमध्ये ३१ प्राध्यापकांच्या पद भरतीला मंजूरी देण्याबाबतचे पत्र उच्च शिक्षण विभागाला दिनांक २० सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास दिल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी सदर पदे भरण्याबाबत मा.उच्च न्यायालयाच्या नागपूर खंडपीठाने राज्य शासनासोबत विचारविनिमय करून रिक्त पदाची समस्या सोडविण्याचे आदेश दिले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) अल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) लक्ष्मीनारायण तंत्रशास्त्र संस्थेतील रिक्त शिक्षकीय पदे भरण्यास शासन निर्णय दिनांक १६/११/२०१८ अन्वये मंजूरी देण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई विद्यापीठांतर्गत ठाणे, कल्याण, रत्नागिरी उपकेंद्रात
सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(४) * ४४१३५ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठांतर्गत ठाणे, कल्याण, रत्नागिरी या उपकेंद्रांत पूर्णतपासणी अर्ज, निकाल, गुणपत्रिका, पात्रता, प्रमाणपत्रांची पडताळणी, प्रतिलेख इत्यादी अत्यावश्यक सोयी-सुविधा विद्यार्थ्यांना आजमितीपर्यंत उपलब्ध झाल्या नसल्याने प्रत्येक वेळी कोकणातील विद्यार्थ्यांना मुंबईत यावे लागत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या अंतिम सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, मुंबई विद्यापीठ अधिनियम २०१६ च्या कलम ३८ व ६० या उपकेंद्रांवर प्र-कुलगुरु नेमण्याची तरतूद असतानाही आजमितीपर्यंत प्र-कुलगुरुची नेमणूक करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार कोकणातील विद्यार्थ्यांची गैरसोय दूर करण्यासाठी या उपकेंद्रांवर विद्यार्थ्यांसाठी अत्यावश्यक सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत आणि प्र-कुलगुरु नेमण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम २०१६ मधील कलम ३८ अन्वये उपपरिसराची तरतूद करण्यात आलेली आहे. तथापि, प्र-कुलगुरुची नियुक्ती उपपरिसरासाठी करण्यात येत नसून ती विद्यापीठासाठी करण्यात येते. मुंबई विद्यापीठाकरीता प्र-कुलगुरु यांची नियुक्ती करण्यात आलेली आहे.

(३) कोकणातील विद्यार्थ्यांची सोयीसाठी खालीलप्रमाणे विद्यापीठाने व्यवस्था केलेली आहे.

परिक्षा अर्ज ऑनलाईन सादर करणे, अहवाल पुनर्मुल्यांकन अर्ज, गुणपत्रिका व दिक्षांत प्रमाणपत्रावरील नावामध्ये बदल तसेच इतर सर्व अर्ज उपकेंद्रांवर जमा केली जातात. प्रवेशा संबंधित कागदपत्रे स्वीकारली जातात. तसेच काही त्रुटीमुळे परीक्षा प्रवेश पत्र ऑनलाईन उपलब्ध होत नसल्यास सदर परीक्षा प्रवेश पत्र मेलव्दारे उपलब्ध करून दिले जाते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गोंडवाना विद्यापीठाने खरेदी केलेल्या जमिनीच्या
गैरव्यवहाराची चौकशी करण्याबाबत**

(५) * ४४४५६ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गोंडवाना विद्यापीठाने ५८ कोटीची जमीन ७५ कोटीत खरेदी केल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विद्यापीठाने खरेदी केलेल्या जमिनीच्या गैरव्यवहाराची चौकशी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

सहा.जिल्हाधिकारी तथा उपविभागीय अधिकारी, गडचिरोली यांच्या दिनांक २८/०९/२०१७ रोजीच्या पत्रान्वये कळविल्यानुसार पुरवणी मागणीव्दारे रुपये ८९,०२,८४,१२३/- तसेच प्रभारी अधिकारी, (भूसंपादन) जिल्हाधिकारी कार्यालय, गडचिरोली यांच्या दिनांक १३/०३/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये कळविल्यानुसार रुपये ३,१५,२९,७००/- इतकी रक्कम गोंडवाना विद्यापीठास अनुक्रमे दिनांक ०९/०२/२०१८ व दिनांक २१/०३/२०१८ रोजीच्या आदेशान्वये अदा करण्यात आली आहे.

प्रभारी कुलसचिव, गोंडवाना विद्यापीठ यांनी उपजिल्हाधिकारी तथा विशेष भूसंपादन अधिकारी, गडचिरोली यांच्यामार्फत पुनर्मुल्यांकन करून त्यांचे दिनांक २८/०५/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये रुपये ५८,४९,२२,७९४/- सुधारित मुल्यांकन प्राप्त झाले असल्याचे दिनांक १३/११/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये कळविले आहे. त्यानुसार एकूण १४.१५ हेक्टर खरेदीखत करण्यात आल्याचे नमूद केले आहे.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर येथील मानकापूर क्रीडा संकुलात प्राथमिक
सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(६) * ४४७९० श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर : सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर येथील मानकापूर क्रीडा संकुलात प्राथमिक सोयींची (शौचालय व प्रसाधन गृह) दुरवस्था झाली असून त्याठिकाणी घाणीचे साम्राज्य निर्माण झाल्याने खेळाडूंनी क्रीडा अधिकाऱ्यांना संकुलात प्राथमिक सुविधा उपलब्ध नसल्याची तक्रार दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, क्रीडा संकुलात कर्मचाऱ्यांकरीता प्राथमिक सुविधा असून ज्यांच्यासाठी हे क्रीडा संकुल आहे त्यांनाच सुविधा देण्यात येत नसल्यामुळे संबंधित क्रीडा अधिकाऱ्यांवर कार्यवाही करण्यात येणार आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मानकापूर क्रीडा संकुलात प्राथमिक सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच सदर कार्यवाहीस किती कालावधी लागण्याची शक्यता आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) विभागीय क्रीडा संकुलाची मानकापूर, नागपूर येथे उभारणी करण्यात आली असून उपरोक्त संकुलामध्ये बहुउद्देशिय हॉल, विविध खेळांची मैदाने अंतर्गत रस्ते, ४०० मी. सिंथेटिक धावनपथ, फुटबॉल मैदान, वसतिगृह इ. सुविधा निर्माण करण्यात आल्या असून त्याचा नियमित वापर सुरु आहे. तसेच सदर संकुलात शौचालय व प्रसाधनगृह बांधण्यात आलेली असून त्यांची देखभाल दुरुस्ती व स्वच्छता नियमित करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील उर्दू भाषिक विद्यार्थी शिक्षणापासून
वंचित राहत असल्याबाबत**

(७) * ४४४३५ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील उर्दू माध्यमांच्या १८० प्राथमिक शाळा कमी पटसंख्येमुळे शासनाने बंद केल्या असताना व उर्दू माध्यमिक शाळा गावात नसल्यामुळे शेकडो मुलींना पुढील शिक्षणासाठी दहा ते बारा मैल अंतर जावे लागत असल्याने गरीब कुटुंबातील अनेक मुले-मुली शिक्षणापासून वंचित राहत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या दुसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच उर्दू प्राथमिक, उच्च प्राथमिक शाळा फक्त आठवीपर्यंत असल्याने या शाळांना नववी व दहावीचा वर्ग जोडावा अशी मागणी सात वर्षांपूर्वी उर्दू शिक्षक संघटनेने केली असून त्याचा सतत पाठपुरावा करूनही या मागणीकडे शासनाने दुर्लक्ष केल्याने उर्दू भाषिक विद्यार्थी शिक्षणापासून वंचित राहत असल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार उर्दू भाषिक विद्यार्थी शिक्षणापासून वंचित राहू नयेत यासाठी नववी व दहावीचा वर्ग प्राथमिक व उच्च प्राथमिक शाळांना जोडण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) इयत्ता ८ वी पर्यंतच्या शाळेस इयत्ता ९ वी व १० वी चा वर्ग जोडणे/शाळेची दर्जावाढ करणे याबाबत महाराष्ट्र स्वयंअर्थसहाय्यित शाळा (स्थापना व विनियमन) अधिनियम, २०१२ नुसार प्राप्त प्रस्तावांची छाननी करून निर्णय घेण्यात येतो.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**व्दारकाबाई गणेश नाईक विद्यालय, महिला मंडळ, कुळगांव (बदलापूर)
संस्थेविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत**

(८) * ४४३४६ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) व्दारकाबाई गणेश नाईक विद्यालय, महिला मंडळ, कुळगांव (बदलापूर) या संस्थेने ३८ वर्षांची शैक्षणिक सेवा केलेल्या मुख्याध्यापिका श्रीमती कविता खैरनार यांच्यावर खोटे आरोप ठेवून आणि बेकायदेशीर चौकशी करून त्यांची सेवा समाप्त केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, श्रीमती खैरनार यांच्यावरील आरोप आणि केलेली चौकशी याबाबत संस्थेने अनियमितता केल्याने गटशिक्षण अधिकारी, पंचायत समिती अंबरनाथ, शिक्षण अधिकारी जि.ठाणे, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद ठाणे, शिक्षण उपसंचालक, मुंबई यांनी वेळोवेळी सलग १८ आदेश देवूनही संस्था व्यवस्थापनाने त्यांना सेवेत रुजू करून न घेतल्यामुळे शासनाच्या आदेशाचे उल्लंघन झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, व्दारकाबाई गणेश नाईक विद्यालयातील मुख्याध्यापक पद, शिक्षकाचे वेतन, अनुदान आणि संस्थेवरील प्रशासक नेमण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे, याबाबत संस्थेची प्रतिक्रिया काय आहे,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शासनाच्या आदेशाचे पालन न केलेल्या सदर संस्था आणि शाळेविरुद्ध कारवाई करून श्रीमती कविता खैरनार यांची सेवानिवृत्तीची कार्यवाही पूर्ण करण्याबाबत तसेच सदर संस्थेची मान्यता काढून वेतन अनुदान रोखण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१), (२), (३) व (४) मुख्याध्यापिकेस संबंधित संस्थेने सक्तीच्या रजेवर पाठविले होते. सदर तरतूद महाराष्ट्र खाजगी शाळातील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली, १९८१ मध्ये नसल्यामुळे त्यांना सेवेत रुजू करून घेण्याबाबत शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), ठाणे यांनी संस्थेस

कळविले होते. दरम्यान संस्थेने महाराष्ट्र खाजगी शाळांतील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली, १९८१ मधील नियम क्र. ३७ च्या तरतूदीनुसार चौकशी समिती नेमून, चौकशी समितीच्या निष्कर्षानुसार संबंधित मुख्याध्यापिकेस बडतर्फ केले आहे. संस्थेवर प्रशासक नेमण्याबाबत अथवा अन्य कार्यवाहीबाबत शासनास प्रस्ताव प्राप्त झालेला नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालघर-वसई येथील खाड्यांमध्ये कारखान्यांनी सोडलेल्या
सांडपाण्यामुळे मासेमारीवर परिणाम होत असल्याबाबत**

(९) * ४५१०९ श्री.रविंद्र फाटक, श्री.बाळाराम पाटील, अॅड.अनिल परब :
सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर-वसई येथील खाड्यांमध्ये कारखान्यांनी सोडलेल्या सांडपाण्यामुळे मासेमारीवर अनिष्ट परिणाम झाल्याने यासंबंधी पर्यावरण विभागाने काही संशोधन केले आहे काय,

(२) असल्यास, खाडीतील कोणत्या प्रकारच्या माश्यांवर त्याचा विशेष परिणाम झाला आहे, तसेच खाडीत मिळणाऱ्या विविध माश्यांची जात नष्ट होण्याची परिस्थिती निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) पालघर-वसई येथील खाड्यांमध्ये कारखान्यांतील सोडलेल्या सांडपाण्यामुळे सन २०१२ ते सन-२०१७ या कालावधीत सहायक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांनी केलेल्या संशोधनावरून मत्स्यव्यवसाय घट झाल्याचे दिसून येते.

(२) स्थानिक मच्छीमार यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या माहितीप्रमाणे खाडीमधील निवटी (mudskipper), चिंबोरी (Mud Crab), कालवे (Clams & oysters), बोय (mulletts), निवेरी (Therapon spp), वडा मासा (Scat), खाजरी (Seabass), हेकरू (grouper) इत्यादी प्रजातींना धोका पोहचण्याची शक्यता आहे.

(३) व (४) याबाबत महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून कडक कारवाई करून वेळोवेळी निर्बंध घालण्यात येतात.

**शालेय शिक्षण विभागाने तयार केलेल्या सेवाज्येष्ठतेत
संभ्रम निर्माण झाल्याबाबत**

(१०) * ४४६८२ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.कपिल पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२३७० ला दिनांक ९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शालेय शिक्षण विभागाने दिनांक १४/११/२०१७ रोजी काढलेल्या परिपत्रकामुळे राज्यातील मान्यता प्राप्त खाजगी माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील कार्यरत शिक्षकांच्या सेवा ज्येष्ठतेबाबत संभ्रमावस्था निर्माण झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या तिसऱ्या आठवड्यात निदर्शनास आले असून या प्रकरणी न्यायालयात दिलेल्या परस्परांशी विसंगत निर्णयामुळे गोंधळाची परिस्थिती निर्माण झाली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री, मा.शालेय शिक्षण मंत्री व मा.विधी व न्याय राज्यमंत्री यांना माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निवेदन दिले असून एमईपीएस रूल्स १९८१ मधील अनुसूची फ (२) बाबत संभ्रम निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, विमल आवळे प्रकरणात मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक १४/८/२०१३ ला दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने मा.उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद खंडपीठाने मा.सर्वोच्च न्यायालयाचा निर्णय हा माध्यमिक शाळेतील शिक्षकांना लागू पडत नसून अनुसूची फ (२) मधील तरतूद रद्द ठरत नसून ती कायम अस्तित्वात असल्याने या तरतुदीला कोणत्याही प्रकारची बाधा पोहचत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शालेय शिक्षण विभागाने दिनांक १३ ऑक्टोबर, २०१६ व दिनांक २४ जानेवारी, २०१७ आणि दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१७ च्या परिपत्रकात इयत्ता ६ वी ते ८ वी ला शिकवणाऱ्या प्रशिक्षित पदवीधर शिक्षकांच्या वेतनश्रेणीबाबत असल्याने अनुसूची फ (१) मधील तरतुदीला बाधा पोहचत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(५) तसेच विनाअनुदान तत्वावरील शाळांमधून अनुदानित तत्वावरील शाळेतील पदावर बदलीबाबत मा.उच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या प्रकरणी मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार बदल्यांना मान्यता देण्याबाबत शासनाने निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर विसंगतीपूर्ण परिपत्रक रद्द करून एमईपीएस अॅक्ट १९९८ मधील अनुसूची 'फ' मधील कायदेशीर तरतुदीबाबत तसेच १०० टक्के अनुदान असलेल्या शाळांमधील अनुदानित मंजूर पदांवर शिक्षक नेमण्याचा शासन निर्णय एमईपीएस कायद्याला विसंगत असल्याने सदर शासन निर्णय मागे घेण्याबाबत कार्यवाही केली नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) मा.सर्वोच्च न्यायालय, नवी दिल्ली येथे दाखल सिव्हील अपील क्र. ७६९९/२०१४ यामध्ये सेवाज्येष्ठतेबाबत कोणते निकष विचारात घ्यावे, याबाबत दिनांक १३/०८/२०१४ रोजी दिलेल्या न्याय निर्णयास अनुसरून दिनांक १४/११/२०१७ चे शासन परिपत्रक पारित करण्यात आलेले आहे.

(३) व (४) शासन परिपत्रक दिनांक १४/११/२०१७ अनुसरून मा.उच्च न्यायालय, मुंबई तसेच खंडपीठ नागपूर व औरंगाबाद येथे शिक्षकांच्या सेवा ज्येष्ठतेस अनुसरून दाखल विविध याचिकांमध्ये मा.न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयास अनुसरून शासन परिपत्रक दिनांक १४/११/२०१७ तसेच महाराष्ट्र खाजगी शाळेतील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली, १९८१ मधील संबंधित तरतुदी विधी व न्याय विभागाच्या सल्ल्या-मसलतीने तपासण्यात येत आहे.

(५) मा.न्यायालयाचे आदेश वैयक्तिक प्रकरणांमध्ये दिले आहेत. मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार त्या-त्या प्रकरणी कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(६) एमईपीएस कायद्यात सुधारणा करण्यात येत असल्यामुळे प्रश्न उद्भवत नाही.

**पोलिसांच्या धर्तीवर शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी कॅशलेस
कुटुंब आरोग्य योजना लागू करण्याबाबत**

(११) * ४४३९३ श्री.कपिल पाटील, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.दत्तात्रय सावंत : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१५७० ला दिनांक ९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पोलिसांच्या धर्तीवर शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी कॅशलेस कुटुंब आरोग्य योजना मा.शालेय शिक्षण मंत्री यांनी सभागृहात केलेल्या घोषणेनुसार दिनांक १ एप्रिल, २०१८ पासून सुरु झाली आहे काय, तसेच राज्यातील शिक्षक-कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय खर्चाची देयके मंजूर करण्याच्या प्रक्रियेऐवजी कॅशलेस स्मार्ट कार्ड योजना लागू करण्याबाबत शासनाचा विचार पूर्ण झाला आहे काय,

(२) असल्यास, त्याचे स्वरूप काय आहे, सदर योजनेला सावित्रीबाई फुले-फातिमा शेख कॅशलेस कुटुंब आरोग्य योजना असे नाव देण्याबाबत शासनाने घेतलेल्या निर्णयाचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शासनाकडे प्रलंबित असलेल्या वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या प्रस्तावाच्या तक्रारीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१), (२), (३) व (४) राज्यातील शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना कॅशलेस आरोग्य योजना लागू करण्याबाबत शासनस्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

**पंतप्रधान यांच्या जीवनावर आधारीत लघुपट
सर्व शाळांमध्ये सक्तीने दाखविण्याबाबत**

(१२) * ४४४९७ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भारताचे मा.पंतप्रधान यांच्या जीवनावर आधारीत लघुपट सर्व जिल्हा परिषद तसेच महानगरपालिकेच्या शाळांमध्ये सक्तीने दाखविण्याबाबतचा निर्णय दिनांक ११ सप्टेंबर, २०१८ रोजी घेण्यात आला त्याची अंमलबजावणी करण्याचे आदेश दिनांक १८ सप्टेंबर, २०१८ रोजी निर्गमित करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या लघुपटाच्या प्रक्षेपणासाठी लॅपटॉप किंवा डेस्कटॉप संगणकाची सोय शाळांनीच करावयाची असून किमान १ एमबीपीएस वेग असलेले इंटरनेट जोडणी करणे आवश्यक आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मा.पंतप्रधानांच्या जीवनावर आधारीत लघुपट सक्तीने दाखविण्याची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील प्राथमिक/माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळेतील शिक्षक
कर्मचाऱ्यांच्या अंशदायी निवृत्तीवेतन योजनेबाबत**

(१३) * ४४६०२ श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.दत्तात्रय सावंत : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३७८९५ ला दिनांक १६ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील प्राथमिक/माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळेत दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ नंतर सेवेत आलेल्या शिक्षक कर्मचाऱ्यांना अंशदायी निवृत्तीवेतन योजना लागू असून अशा सर्व शिक्षक कर्मचाऱ्यांची खाते उघडण्यात येवून त्यांच्या खात्यावर त्यांच्या व शासनाच्या हिश्याची देय होणारी रक्कम जमा करून त्यांना भविष्य निर्वाह निधीच्या पावत्या देण्याची कार्यवाही पूर्ण झाली आहे काय,
- (२) तसेच, अंशदायी निवृत्तीवेतन योजनेत येणाऱ्या अशा शिक्षक कर्मचाऱ्यांची खाते न उघडणे व त्यांची रक्कम जमा न होणे याबाबतची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अंशदायी निवृत्तीवेतन योजनेनुसार पावत्या देण्यासाठी क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांना कार्यवाही करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत. दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ नंतर सेवेत आलेल्या कर्मचाऱ्यांना भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील प्राथमिक शिक्षकांना देण्यात येणाऱ्या अशैक्षणिक कामांबाबत

(१४) * ४५२२२ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.विक्रम काळे, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३९२०४ ला दिनांक १६ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील प्राथमिक शिक्षकांना निवडणूक आयोगाकडून वर्षभर मतदार नोंदणी अधिकारी म्हणून अशैक्षणिक काम दिले जाते असल्याने याबाबत शासन व न्यायालयीन पातळीवर शिक्षक संघटनांनी पाठपुरावा करून

न्यायालयाच्या निर्णयामुळे हे काम प्राथमिक शिक्षकांना देण्यात येऊ नये, त्याचा प्राथमिक शाळांच्या गुणवत्तेवर परिणाम होतो, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रत्येक गावातील सुशिक्षित तरुणांना मानधन तत्वावर नेमून जे मानधन शिक्षकांना दिले जाते ते त्या तरुणांना दिल्यास अनेक सुशिक्षित तरुणांना रोजगार मिळेल व प्राथमिक शिक्षकांचे काम कमी होईल, याबाबत शासनाने कोणता निर्णय घेतला आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) शैक्षणिक गुणवत्तेवर परिणाम होऊ नये म्हणून दिनांक ०१ ऑगस्ट, २००८ च्या शासन निर्णयान्वये निवडणूक व त्यासंबंधीची कामे देणे आवश्यक असल्यास ते सुट्टीच्या दिवशी व अशैक्षणिक कालावधीत देण्याच्या सूचना दिल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हयुमन नॉर्मल इम्युनोग्लोबीन फॉर इंटरव्हेनस अँडमिनिस्ट्रेशन
औषधाची बेकायदेशीर विक्री थांबविण्याबाबत**

(१५) * ४४३८७ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, अँड.राहुल नार्वेकर, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) ठाणे जिल्ह्यात जीवरक्षक म्हणून वापर करण्यात येणाऱ्या आणि महाग असलेल्या ह्युमन नॉर्मल इम्युनोग्लोबीन फॉर इंटरव्हेनस अॅडमिनिस्ट्रेशन (आय.पी.५%) या औषधाची गैरमार्गाने महाराष्ट्रासह ४ राज्यात विक्री होत असल्याचे औषध विभागाच्या माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या शेवटच्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच भाईंदरच्या विक्रेत्याकडे सापडलेल्या औषधांवर राजस्थान सरकारसाठी, खाजगी विक्रीसाठी नाही असे स्पष्ट लिहिलेले असतानाही या औषधाची राज्यातील बाजारात विक्री होत असल्याचे पथकाच्या निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी ठाणे जिल्ह्यातील भाईंदर येथील एका औषध विक्रेत्यासह चार राज्यातील बारा औषध विक्रेत्यांविरोधात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सदर औषधांची होत असलेली बेकायदेशीर विक्री थांबविण्याबाबत कार्यवाही करून विक्री करणाऱ्या संबंधितांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) होय. सदर घटना माहे जुलै, २०१८ मध्ये अन्न व औषध प्रशासनाच्या निदर्शनास आली आहे.

(२) व (३) होय.

(४) सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आली असून त्यानुसार एकूण १२ औषध विक्री परवानेधारक संस्थांविरुद्ध दिनांक २४/०८/२०१८ रोजी भाईंदर (पू), नवघर, जि.ठाणे पोलीस स्टेशनमध्ये प्रथम खबर अहवाल (एफ.आय.आर.क्र. ०३१५/१८) दिनांक २४/०८/२०१८ दाखल करण्यात आला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**करोडी (जि.औरंगाबाद) परिसरातील क्रीडा विद्यापीठाच्या
जमिनीची मोजणी करण्याबाबत**

(१६) * ४४९४४ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय क्रीडा मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) करोडी (जि.औरंगाबाद) परिसरातील गट नं. २४ मधील ४८ हेक्टर जागा आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या क्रीडा विद्यापीठाला देण्याचा प्रस्ताव क्रीडा आयुक्तालयाने शासनाकडे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान पाठवला असून प्रस्तावास शासनाने मान्यता दिल्याने सदर जमिनीची मोजणी करण्यासाठी जिल्हाधिकारी यांना सूचना दिल्या आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, स्पोर्ट अथॉरिटी ऑफ इंडिया नंतर क्रीडा विद्यापीठ हे मराठवाड्यातील सर्व स्तरावरील खेळाडूंना आंतरराष्ट्रीय स्तरासाठीचे महाप्रवेशद्वार ठरू शकेल, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून करोडी येथील क्रीडा विद्यापीठाला मान्यता दिलेल्या जमिनीची मोजणी करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) क्रीडा विद्यापीठाला मान्यता दिलेल्या करोडी येथील जमिनीची मोजणी करण्यासाठी जिल्हा क्रीडा अधिकारी, औरंगाबाद यांनी रुपये ४३,५००/- इतकी रक्कम भूमी अभिलेख यांचेकडे भरणे केली असून त्यानुसार जागा मोजणी करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शालेय विद्यार्थ्यांच्या पोषण आहारात निरकस दुध भुकटीचा
समावेश करीत असल्याबाबत**

(१७) * ४४७२२ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी :

सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कर्नाटक राज्यातील 'क्षीर भाग्य योजनेच्या' धर्तीवर राज्याच्या शालेय शिक्षण विभागाने शालेय पोषण आहारात दुध भुकटीचा समावेश केला असून शालेय शिक्षण विभागाच्या निर्णयानुसार पहिली ते आठवीतील १ कोटी १८ लाख विद्यार्थ्यांना महिन्यातून एकदा २०० ग्राम दुध भुकटीचे वाटप करण्यात येणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासकीय गोदामांमध्ये मागील अनेक वर्षांपासून ३० हजार टनांहून अधिक भुकटी पडून असून हा साठा संपविण्यासाठी तसेच त्या पोषणमुल्य विरहित, कोणतेही पोषक मूल्य नसलेली साडेसात हजार टन भुकटी शालेय पोषण आहारांतर्गत राज्यातील विद्यार्थ्यांना देण्याचा निर्णय शालेय शिक्षण विभागाने घेतला असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त पोषणमुल्य नसलेली दुधभुकटी वजन कमी करण्याची गरज असलेल्या प्रौढांना उपयुक्त ठरणारी असून ती शालेय पोषण आहारांतर्गत देण्यात येणार असल्याने याचा विपरीत परिणाम मुलांच्या आरोग्यावर होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची करणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात विक्री होणारे बाटलीबंद पाणी दूषित असल्याबाबत

(१८) * ४४५१७ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पिण्याच्या बाटलीबंद पाण्यासाठी कंपनीच्या ग्राहकांकडून जास्त रक्कम घेत असूनही पाणी तसेच बाटली पूर्णपणे स्वच्छ व सुरक्षित नसल्याचे केंद्र शासनाने माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान सादर केलेल्या एका अहवालातून निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, केंद्र शासनाच्या आकडेवारीनुसार बाटलीबंद पाण्याचा दर सहावा नमुना ठरलेल्या निकषांच्यादृष्टीने पात्र ठरला नसून महाराष्ट्रातील २,१९७ नमुन्यांपैकी ३५१ नमुन्यात त्रुटी आढळून आल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, केंद्र शासनाच्या ग्राहक विभाग, अन्न व नागरी पुरवठा मंत्रालयाने तपासणी केली असता हे नमुने परवानाधारक प्रमाणित ब्रँडचे असून जे नमुने मानक ब्युरोच्या तपासणीत नाहीत, त्यात रासायनिक आणि जैविक अशुद्धता दिसून आली, हे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे काय,

(४) असल्यास, भारतीय खाद्य संरक्षण व मानक प्राधिकरणाकडून (एफएसएसआय) वेळोवेळी बाटलीबंद पाण्याची तपासणी केली जाते, परंतु राज्यात लाखो लोक दरदिवशी बाटलीबंद अशुद्ध पाण्याचे सेवन करीत असल्यामुळे त्यांना अनेक आजारांना सामोरे जावे लागते, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून ग्राहकांना शुद्ध पाण्याचा पुरवठा करण्याबाबत कार्यवाही करून दूषित पाणी विकणाऱ्या कंपन्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) होय.

(२) व (३) होय, केंद्र शासनाच्या अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्रालयाने १६ व्या लोकसभेत सादर केलेल्या "Standing Committee on Water Resources, 23rd Report, Ministry of Water Resources, River Development & Ganga Rejuvenation" च्या अहवालात सदर बाब निदर्शनास आली आहे.

(४) हे खरे नाही. अशी बाब अन्न व औषध प्रशासनाच्या निदर्शनास आलेली नाही.

(५) या संदर्भात चौकशी केली असून अन्न व औषध प्रशासनाने राज्यात सन २०११ ते २०१८ या कालावधीत बाटलीबंद पाण्याचे एकूण ७०९ नमूने तपासणी साठी घेतले होते. त्यापैकी कमी दर्जाच्या व मिथ्याछाप नमुन्याप्रकरणी १४२ न्याय निर्णय खटले दाखल केले आहेत. तसेच असुरक्षित नमुन्याप्रकरणी ९८ खटले न्यायालयात दाखल केले आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळण्याबाबत

(१९) * ४४०८६ श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३७९१६ ला दिनांक ९ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय मराठी भाषा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा देण्याबाबत मागील अनेक वर्षांपासून प्रलंबित असलेल्या बाबींवर निर्णय घेण्यात आला आहे काय,
 (२) असल्यास, निर्णयाचे स्वरूप काय आहे व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच यासाठी अजून किती कालावधी लागणार आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) नाही.

(२) व (३) मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळण्यासाठी विहित प्रस्ताव केंद्र शासनाला सादर केलेला आहे. सदर प्रस्ताव केंद्र शासनाच्या संस्कृती मंत्रालयाकडे विचाराधीन आहे. सदर प्रस्तावावावर निर्णय घेण्यासंबंधी केंद्र शासनाकडे सातत्याने पाठपुरावा सुरू आहे.

राज्यात खाजगी शिकवण्यांवर नियंत्रणाचा कायदा तयार करण्याबाबत

(२०) * ४४६२९ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.वजाहत मिर्झा : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८४३२ ला दिनांक ९ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील खाजगी शिकवण्यांच्या चालकांकडून मनमानी कारभार तसेच शिक्षणाचे व्यावसायिकरण होत असल्याने खाजगी शिकवण्यांवर नियंत्रण आणणारा कायदा करण्याची बाब सन २००० पासून शासनाच्या विचाराधीन असून यासाठी शासनाने माहे जानेवारी, २०१७ मध्ये शिक्षण संचालकांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमलेली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागील वर्षात खाजगी शिकवणी क्षेत्रात गुन्हेगारी स्वरूपाच्या अनेक घटना घडल्या असून शिक्षण संचालकांच्या समितीचा अहवाल शासनाला प्राप्त झाला आहे काय, समितीचा अहवाल शासनास प्राप्त झाला असल्यास अहवालाचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कायद्याचा मसूदा तयार होऊन खाजगी शिकवण्यांवर नियंत्रण आणणारा कायदा तयार करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) शासन निर्णय दिनांक ४ जानेवारी, २०१७ अन्वये आयुक्त (शिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमण्यात आली.

(२) व (३) आयुक्त (शिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली समितीने अधिनियमाचा मसुदा सादर केला असून सदर मसुद्याबाबत अन्य आवश्यक मुद्दे/बाबी विचारात घेऊन शासनस्तरावर पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शिक्षकांना प्रशिक्षण देण्यासाठी स्वतःची वाहिनी सुरु करण्याबाबत

(२१) * ४४१९३ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.मोहनराव कदम, आर्कि.अनंत गाडगीळ, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शैक्षणिक वर्षापासून पहिली आणि आठवीची पाठ्यपुस्तके बदलल्यामुळे महाराष्ट्र राज्यातील शिक्षकांना दिनांक २४ ते २६ सप्टेंबर, २०१८ या कालावधीत प्रशिक्षण देण्याचा निर्णय शासनाने घेतल्यानुसार शिक्षकांना द्यावयाचे प्रशिक्षण राज्यातील मराठी वाहिन्यांऐवजी गुजरात राज्यातील “वंदे गुजरात” या वाहिनीवरून देण्याचे आदेश शासनाने दिले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच “वंदे गुजरात” हे गुजराती चॅनेल महाराष्ट्रात प्रसारित होत नसल्यामुळे हे चॅनेल पाहण्यासाठी डीटीएच सेवा (डिश बॉक्स) बसविण्याच्या, तसेच जियो टिव्ही अॅपचा वापर करण्याचे आदेशही शाळांना देण्यात आलेले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रशिक्षणाचे स्वरूप काय आहे व ते राज्यातील सहयाद्री वाहिनीसह अन्य मराठी वाहिन्यांच्याऐवजी गुजरातमधील “वंदे गुजरात” या वाहिनीच्या माध्यमातून देण्याची व यासाठी शाळांवर विशिष्ट सेवा उपलब्ध करण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील शिक्षकांना तसेच आरोग्य व अन्य विभागातील संलग्न कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्याची आवश्यकता लक्षात घेऊन स्वतःची वाहिनी सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद (विद्या प्राधिकरण), पुणे यांच्यास्तरावर सदर प्रशिक्षण वंदे गुजरात-१ या शैक्षणिक वाहिनीद्वारे देण्याची कार्यवाही करण्यात आलेली आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) इयत्ता पहिली ते आठवीचे पुनर्रचित पाठ्यपुस्तक प्रशिक्षणाच्या प्रक्षेपणाची सुविधा वंदे गुजरात-१ शैक्षणिक वाहिनीद्वारे विनाशुल्क उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. सह्याद्री वा अन्य वाहिन्या या सशुल्क उपलब्ध आहेत.

(४) केंद्र शासनाच्या मदतीने स्वतःचे चॅनेल सुरु करणे विचारार्थ आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नवी मुंबई परिसरात शासकीय तूर डाळीचा काळाबाजार होत असल्याबाबत

(२२) * ४४२०९ श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्हा पुरवठा विभागाने माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान नवी मुंबई परिसरात पकडलेल्या तूरडाळीच्या रिकाम्या पाकिटांवर महिनाभरापूर्वीच्या तारखा आढळून आल्यामुळे शासकीय तूरडाळीचा काळाबाजार झाल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त गैरव्यवहारात मिलर व सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतील लोकांचा प्रत्यक्ष संबंध असल्याने या प्रकरणाची उच्चस्तरीय चौकशी शासनाने करावी, अशी मागणी विरोधी पक्ष नेते, विधानपरिषद यांनी शासनाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, महाराष्ट्र स्टेट को-ऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशनने माहे जुलै, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात व ऑगस्ट, २०१८ च्या पहिल्या आठवड्यात पाठविलेली सुमारे २१००० टन तूरडाळ शिधावाटप दुकानांतून काळ्या बाजारात गेल्यामुळे त्यात कोट्यवधी रुपयांचा गैरव्यवहार झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या दुसऱ्या आठवड्यात शासनाच्या निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार तूरडाळीचा काळाबाजार रोखण्याबाबत कार्यवाही करून संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही.

(२) होय.

(३) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेतर्गत वितरित करण्यात येणारे अन्नधान्याचे पात्र व त्याच लाभार्थ्याला वितरण व्हावे म्हणून ई-पॉस व्दारे शिधापत्रिकाधारकांची बायोमेट्रीक ओळख पटवून अन्नधान्याचे तसेच डाळीचे वितरण केले जात असल्याने, काळाबाजार होण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई विद्यापीठाच्या शैक्षणिक गुणवत्तेबद्दल प्रश्न निर्माण झाल्याबाबत

(२३) * ४५२९५ श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठ हे गुण वाढवण्यापासून गैरव्यवहारापर्यंत अनेक प्रकरणात असून या विद्यापीठाला निकाल वेळेत लावण्याचे आव्हान पूर्ण करता आले नसून विद्यापीठांतर्गत येणाऱ्या ७१९ महाविद्यालयांपैकी ५१५ महाविद्यालये तात्पुरती संलग्नता मिळविण्यासंदर्भात तसेच विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक गुणवत्तेबद्दल प्रश्न निर्माण झाल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरील महाविद्यालयात आवश्यक शैक्षणिक पात्रतेचे प्राध्यापक नसणे, पूर्णवेळ प्राचार्यांचा अभाव, अपुरा शिक्षकेतर कर्मचारी वर्ग, महाविद्यालयासाठी इमारत वर्ग नसणे, वाचनालय, ग्रंथालय, प्रयोगशाळांची दुरुवस्था आणि पिण्याचे पाणी-प्रसाधनगृहांची गैरसोय होत असणे यासारख्या अनेक समस्या असतानाही सदर महाविद्यालये तात्पुरत्या स्वरूपात मान्यता मिळवून त्या-त्या शैक्षणिक वर्षापुरते काम करून घेत असल्याचे निदर्शनास येणे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विद्यापीठांच्या गोंधळामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्ष वाया जात असल्याने विद्यार्थ्यांचे निकाल व प्रवेश वेळेत होण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे. मुंबई विद्यापीठ हे गुण वाढवण्यापासून गैरव्यवहारापर्यंत अनेक प्रकरणात असून या विद्यापीठाला निकाल वेळेत लावण्याचे आव्हान पूर्ण करता आले हे म्हणणे खरे नाही. तथापि, विद्यापीठांतर्गत येणाऱ्या ८०१ महाविद्यालयांपैकी ६१७ महाविद्यालयांनी तात्पुरती संलग्नता मिळविण्यासाठी विद्यापीठाकडे अर्ज केले आहेत.

(२) व (३) महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ मधील कलम ११४ व ११६ च्या तरतुदीनुसार महाविद्यालयांना संलग्नता दिली जाते. सदर संलग्नता दोन प्रकारची असून प्रथम तात्पुरती संलग्नता दिली जाते. महाविद्यालयांना पाच वर्ष पूर्ण झाल्यानंतर किंवा NAAC मुल्यांकन झाल्यानंतर ते कायम संलग्नतेसाठी अर्ज करू शकतात.

तात्पुरती संलग्नता देण्यासाठी विद्यापीठांच्या कुलगुरुंमार्फत स्थानिक चौकशी समिती गठीत केली जाते. सदर स्थानिक चौकशी समिती महाविद्यालयास प्रत्यक्ष भेट देऊन उपलब्ध भौतिक सोयी सुविधा व उपलब्ध शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या आधारावर अहवाल सादर करतात. सदर अहवाल विद्यापीठाच्या विद्वत परिषदेमध्ये ठेऊन त्यात मान्य केलेल्या ठरावानुसार महाविद्यालयांमध्ये असणाऱ्या त्रुटींच्या अटी व शर्तींच्या अधिन राहून तात्पुरती संलग्नता/मान्यता महाविद्यालयांना दिली जाते. त्यास अनुसरून महाविद्यालये त्रुटीपुर्ततेचा अनुपाल अहवाल विद्यापीठास सादर करतात. तरी देखील महाविद्यालयांमध्ये त्रुटी आढळून आल्यास कुलगुरुंमार्फत उच्चस्तरीय समिती नेमुन महाविद्यालयांवर कारवाई करण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या परिसरातील चंदनाच्या झाडांची चोरी होत असल्याबाबत

(२४) * ४५१३१ श्री.अनिल भोसले, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या परिसरातील जंगलामध्ये वृक्ष संगोपनासाठी शासनाकडून कोट्यवधी रुपये खर्च करून सुरक्षा भिंत बांधण्यात आली असताना चंदनाच्या झाडांची मोजणी झाली नसल्याने विद्यापीठाच्या सुरक्षेच्या दुर्लक्षामुळे चंदनाच्या झाडांची चोरी होत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या दुसऱ्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या परिसरातील चंदनाची झाडांची चोरी थांबविण्याकरीता उपाययोजना करून सुरक्षा अधिकारी व संबंधित विभाग यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आवारात माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये अज्ञात चोरट्याकडून चंदनाच्या झाडांची चोरी करण्याचा प्रयत्न झाला होता. तथापि, सुरक्षा कर्मचाऱ्यांच्या सतर्कतेमुळे चोरी झाली नाही. याप्रकरणी चतुःश्रृंगी पोलीस स्टेशन, पुणे यांचेकडे भारतीय दंड संहिता कलम ३८०, ५११ प्रमाणे गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

(२) विद्यापीठ परिसरातील वृक्षतोड/चोरी रोखण्यासाठी विद्यापीठ आवाराला एकसंघ भिंत बांधण्यात येत आहे. तसेच विद्यापीठ आवारात सुरक्षा पर्यवेक्षकांमार्फत दुचाकी व चारचाकी वाहनांनी गस्त घेण्यात येत आहे. विद्यापीठ परिसरातील अस्तित्वात असलेल्या चंदनाच्या झाडांची मोजणी करण्याबाबत सहाय्यक संचालक, उपवने व उद्याने, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना कळविण्यात आले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**विभागीय शिक्षण उपसंचालक कार्यालय, मुंबई येथे कर्मचाऱ्यांचे
वैयक्तिक मान्यतेचे प्रस्ताव प्रलंबित असल्याबाबत**

(२५) * ४४७६० अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विभागीय शिक्षण उपसंचालक कार्यालय, मुंबई येथे शांतीग्राम विद्यालय, उल्हासनगर, खाडे विद्यालय, शहापूर, जनता विद्यालय, खोपोली या संस्थांतील कर्मचाऱ्यांच्या वैयक्तिक मान्यतेचे प्रस्ताव अनेक महिन्यांपासून प्रलंबित असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रस्ताव अनेकवेळा नवीन त्रुट्या काढून संस्थेकडे परत पाठविले जात असून सदर प्रलंबित प्रस्ताव निकाली काढण्याबाबत विभागाने कोणती कार्यवाही केली,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वैयक्तिक मान्यता मंजुरीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) सदरहू प्रस्ताव अमान्य केल्याबाबत व त्याबाबतची कारणे वेळोवेळी संबंधित महाविद्यालयांना विभागीय शिक्षण उपसंचालक स्तरावरून कळविण्यात आली आहेत. आता शासन निर्णय दिनांक २४/८/२०१८ च्या अनुषंगाने फेरतपासणी करून पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शिक्षकांच्या सेवेस व वेतनास संरक्षण देण्याबाबत

(२६) * ४४३१९ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२४१६ ला दिनांक १६ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माध्यमिक विभागातून उच्च माध्यमिक विभागात नियमित शिक्षक म्हणून नियुक्ती मिळविलेल्या शिक्षकांच्या सेवेस व वेतनास संरक्षण मिळत नाही, तसेच राज्यातील अनुदानित प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतून संस्थांनी नियुक्त केलेल्या शिक्षण सेवकांना तीन वर्षाकरीता मान्यता देण्यात आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शालेय शिक्षण विभागाच्या दिनांक १५ सप्टेंबर, २०११ च्या निर्णयानुसार माध्यमिक विभागात नियमित शिक्षक म्हणून नियुक्ती मिळणाऱ्या शिक्षकांच्या सेवेला संरक्षण मिळत नसल्यामुळे अनेक ज्येष्ठ शिक्षक उच्च माध्यमिक श्रेणी स्वीकारत नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, दिनांक १३ ऑक्टोबर, २००० च्या शासन आदेशानुसार व शासनाने मा.उच्च न्यायालयात दिलेल्या शपथपत्रानुसार तीन वर्षापूर्वी अशा मान्यता प्राप्त शिक्षण सेवकास सेवामुक्त करण्यात येत नसतानाही राज्यात सन २०१२ पासून सेवेत कार्यरत असलेल्या असंख्य शिक्षण सेवकांना तीन वर्षे पूर्ण होण्यास काही दिवस उरलेले असताना सेवामुक्त करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, शासनाने वेतनास संरक्षण दिल्यास शासनावर कोणतेही अतिरिक्त भार येणार नसून उच्च माध्यमिक शिक्षकाची पदेही रिक्त होणार नाहीत तसेच त्यावर शासनास समायोजन करता येईल, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, तदनुसार उक्त शिक्षकांना सेवेत सामावून घेण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) माध्यमिक विभागातून उच्च माध्यमिक विभागात नियमित शिक्षक म्हणून नियुक्ती मिळविलेल्या शिक्षकास दिनांक १५/०९/२०११ च्या शासन निर्णयानुसार वेतनात संरक्षण नाही, हे खरे आहे.

तसेच, शासन परिपत्रक दिनांक ०४/०४/२०१८ व शासन निर्णय दिनांक २४/०८/२०१८ अन्वये शिक्षण सेवकांना मान्यता देण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत.

- (२) अंशतः खरे आहे.
- (३) शाळांच्या दरवर्षी करण्यात येणाऱ्या संचमान्यतेत पटसंख्येअभावी अतिरिक्त ठरणाऱ्या शिक्षण सेवकांच्या सेवा खंडीत होतात, हे खरे आहे.
- (४) सदर बाब शासनाच्या विचाराधीन नाही.
- (५) अतिरिक्त ठरल्यामुळे सेवाखंडीत झालेल्या शिक्षण सेवकांना अतिरिक्त शिक्षकांच्या समायोजनाअंती पुनःस्थापना देण्याबाबत दिनांक २७/०६/२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये सूचना पारित करण्यात आलेले आहे.
- (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**यवतमाळ जिल्ह्यातील शाळांना शालेय पोषण
आहारासाठी निधी देण्याबाबत**

- (२७) * ४५१६५ श्री.ख्वाजा बेग, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर :
सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) विद्यार्थ्यांना सकस आहार मिळावा, त्यांना आवश्यक ते उष्मांक दररोजच्या आहारातून मिळावे, विद्यार्थ्यांचे कुपोषण होऊ नये या उद्देशाने मा.सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार राज्यातील वर्ग १ ते ८ वीच्या विद्यार्थ्यांना मध्यान्ह भोजन दिले जाते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यवतमाळ जिल्ह्यातील वणी, मारेगाव व झरी तालुक्यात माहे जुलै, २०१८ पासून तूरडाळ वाटप करण्यात आली नसल्याने व देयक प्रलंबित असल्याने विद्यार्थ्यांना भाजी भातच खावे लागत आहे, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून यवतमाळ जिल्ह्यातील विद्यार्थ्यांना मध्यान्ह पोषण आहार देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) यवतमाळ जिल्ह्यामध्ये शालेय पोषण आहार योजनेतर्गत आहारामध्ये तूरडाळीचा पुरवठा झालेला नाही. तथापि, तूरडाळीऐवजी इतर डाळींचा समावेश आहारात करण्यात आला आला असून विद्यार्थ्यांना शालेय पोषण आहार उपलब्ध करून देण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या शाळा सुरु करण्याबाबत

(२८) * ४५२९८ डॉ.परिणय फुके : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२७४६ ला दिनांक ९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक दर्जाच्या १०० शाळा निर्माण करण्याचा निर्णय शासन निर्णयानुसार घेण्यात आला असून त्यानुसार आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या शाळा तयार करण्यासाठी शाळा निवडीचे कोणत्या स्वरूपाचे निकष निश्चित करण्यात आले आहे,

- (२) तसेच शाळा निवडीमध्ये कोणत्या व किती शाळांचा समावेश करण्यात आला आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१), (२) व (३) शासन निर्णय, दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१७ अन्वये आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या शाळा निर्मितीचे निकष निश्चित करण्यात आले आहेत, यानुसार १३ ओजस आंतरराष्ट्रीय शाळांची निवड करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील अनेक उपनगरात मैलापाणी प्रक्रिया केंद्र उभारण्याबाबत

(२९) * ४४१५४ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईतील अनेक उपनगरात मैलापाणी प्रक्रिया केंद्र नसल्याने दूषित पाणी समुद्रात किंवा खाडीत सोडले जात असून मुंबई नजीकच्या वसई-विरार, मीरा-भाईंदर व भिवंडी येथे मैलापाणी प्रक्रिया केंद्र नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच, पुणे शहरातील किती पाणी प्रक्रियेविना नदीत सोडले जाते यांची माहिती शासनाकडे उपलब्ध नसल्याने याबाबत हरित लवादाने शासनाला विचारणा केल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, राज्यात जास्त प्रदूषित नदी-पट्टे असल्याने निधीची तसेच तंत्रज्ञानाची कमतरता नसूनही ५६ प्रदूषित पट्ट्यांमुळे नागरिकांच्या तसेच जलसंपदा, वन्यजीवांच्या आरोग्याला धोका निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून मुंबईतील अनेक उपनगरात मैलापाणी प्रक्रिया केंद्र सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) पुणे महानगरपालिकेकडून शहरातून निर्माण होणाऱ्या ७४४ द.ल.लि. सांडपाण्यावर प्रक्रिया करण्यासाठी १० सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणा उभारण्यात आलेल्या आहेत. १० सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणांची क्षमता ५६७ द.ल.लि. असून त्यामध्ये प्रत्यक्ष ३९६.९ द.ल.लि. इतके सांडपाणी प्रक्रिया केले जाते. उर्वरित ३४७.१ द.ल.लि. सांडपाणी विनाप्रक्रिया नदीत मिसळत असल्याबाबत मा.राष्ट्रीय हरित लवाद यांना कळविले आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

(४)

- स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी त्यांचे सांडपाणी व्यवस्थापन व घनकचरा व्यवस्थापनाची भांडवली खर्चातून २५ टक्के रक्कम राखीव ठेऊन याच कारणासाठी वापरणे बंधनकारक करण्यात आले आहे.
- स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी त्यांच्या सांडपाणी यंत्रणा अद्ययावत करण्याकरीता संबंधित संस्थांना महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून नोटीसा पाठविण्यात आल्या आहेत.
- सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेच्या प्रक्रियाकृत विसर्ग होणाऱ्या पाण्यासाठी बीओडी व सीओडी ची मानके अधिक कडक करण्यात आली आहेत.
- बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत वरळी, वांद्रे, धारावी, वर्सावा, घाटकोपर, भांडूप व मालाड येथील मलजल प्रक्रिया केंद्रांची निविदा प्रक्रिया सुरु आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

आयसीटी शिक्षकांना सेवा संरक्षण देण्याबाबत

(३०) * ४५१०१ श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील मुलांना आयटी क्षेत्राचे ज्ञान मिळावे म्हणून काही शाळांना आयसीटी योजनांतर्गत आयसीटी लॅब पुरविण्यात आलेल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आयसीटी योजनेकरीता ठराविक कालावधीसाठी विशिष्ट कंपनीकडे देण्यात आलेल्या ठेक्याचा कालावधी संपल्या पासून आयसीटी लॅब बंद अवस्थेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच आयसीटी शिक्षकांना सेवा संरक्षण देण्यासाठी सेवक संचात पद निर्माण करण्याची मागणी केली जात असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे व त्याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

(२) सदर योजनेची अंमलबजावणी टप्पानिहाय करण्यात येते. प्रत्येक टप्प्याचा कालावधी ५ वर्षांचा आहे. या योजनेंतर्गत कार्यरत संगणक निदेशकांना एजन्सीमार्फत कंत्राटी तत्वावर केवळ मर्यादित कालावधीसाठी नेमण्यात आलेले आहेत. या कालावधीमध्ये संगणक निदेशकांनी शाळेतील मुख्याध्यापकांसह ५ शिक्षकांना दरवर्षी संगणक प्रशिक्षित करणे अभिप्रेत आहे. ५ वर्षांनंतर खाजगी कंपनीमार्फत संगणक प्रयोगशाळा संबंधित शाळांना हस्तांतरीत करण्यात येतात. तदनंतर सदर संगणक प्रयोगशाळा प्रशिक्षित झालेल्या शिक्षकांच्या सहाय्याने संबंधित शाळास्तरावर चालविण्यात येतात.

(३) नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शालेय पोषण आहार योजनेंतर्गत दिली जाणारी धान्यादी व पूरक
आहार देयके वेळेत मिळण्याबाबत**

(३१) * ४४१२९ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सर्व व्यवस्थापनाच्या शाळांमध्ये शालेय पोषण आहार योजना राबविली जात असून सदर योजनेंतर्गत धान्यादी व पूरक आहारासाठी आवश्यक असणारी आर्थिक तरतूद सर्व शाळांना स्वखर्चातून प्रथम करावी लागते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर धान्यादी व पूरक आहारासाठी शाळेने केलेल्या खर्चाची देयके शासनाकडून उशीराने प्राप्त होत असल्यामुळे याचा शालेय प्रशासनावर आर्थिक ताण येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून धान्यादी व पूरक आहारासाठी आवश्यक असणारी आर्थिक तरतूद करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**श्री गायत्री आयुर्वेदिक औषधालय, माँ गायत्री रिटेल,
गायत्री आयुर्वेदिक चिकित्सालय (नागपूर) कंपनीच्या
संचालकांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत**

(३२) * ४४७७९ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) श्री गायत्री आयुर्वेदिक औषधालय, माँ गायत्री रिटेल, गायत्री आयुर्वेदिक चिकित्सालय (नागपूर) या कंपनीवर तसेच सदर कंपन्यांच्या संचालकांच्या

निवासस्थानी बनावट औषधांची विनापरवाना निर्मिती व विक्री प्रकरणी अन्न व औषध प्रशासन विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी छापा टाकल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कंपन्यांकडून विनापरवाना अप्रमाणित आयुर्वेदिक औषधांची बेकायदेशिररित्या रिपॅकिंग व रिलेबलिंग करून रुग्णांना विक्री करण्यात येते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर कंपनीच्या संचालकांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, तसेच बनावट, विनापरवाना तसेच रुग्णांच्या आरोग्याशी खेळणाऱ्या कंपनीच्या संचालकांवर कधीपर्यंत फौजदारी गुन्हे दाखल करण्यात येणार आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) व (२) होय.

(३) सदर प्रकरणी धाड घालून औषध साठा जप्त करण्यात आला आहे. तसेच संबंधित पेढीच्या संचालकांविरुद्ध नागपूर पोलीस स्टेशन येथे प्रथम खबर अहवाल दाखल करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

जळगांव येथील बंदिस्त नाट्यगृहाच्या निकृष्ट दर्जाच्या कामांबाबत

(३३) * ४५०२२ श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय सांस्कृतिक कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जळगांव येथे बांधण्यात आलेल्या बंदिस्त नाट्यगृहाच्या तळघराचे करण्यात आलेले स्ट्रक्चरल ऑडीट चुकीचे असल्याने सदरहू नाट्यगृहाचे उद्घाटन होण्याअगोदर गळती लागल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत संबंधित ठेकेदार व अधिकारी यांच्याविरुद्ध तक्रार प्राप्त होवून त्यांच्यावर अधीक्षक अभियंता, जळगांव यांच्याकडून कोणतीही कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर प्रकरणाबाबत दोषी ठेकेदार व अधिकारी तसेच, तक्रार प्राप्त होऊनही कारवाई न करणाऱ्या अधीक्षक अभियंता, जळगांव यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अशी बाब निदर्शनास आली नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बनावट पटसंख्या दाखविणाऱ्या शाळांचे मुख्याध्यापक,
संस्थाचालक आणि कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत**

(३४) * ४४८४२ श्री.सुभाष झांबड, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.रमेश पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने सन २०११ मध्ये केलेल्या शाळांच्या विशेष पडताळणी मोहिमेत बोगस विद्यार्थी संख्या दाखविणाऱ्या शहर आणि परिसरातील १२ शाळांचे मुख्याध्यापक, संस्थाचालक, शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांवर दोन दिवसात फौजदारी गुन्हे दाखल करण्याचे आदेश प्राथमिक शिक्षण संचालनालयाच्या संचालकांनी पंचायत समितीच्या गटशिक्षणाधिकाऱ्यांना दिनांक ३१ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, बोगस विद्यार्थी दाखवून शासनाचे अनुदान लुटणाऱ्या राज्यभरातील शाळांना प्रतिबंध करण्यासाठी दिनांक ३ ते ५ ऑक्टोबर, २०११ या काळातील राज्यभरातील शाळांची एकच पटपडताळणी केली असता राज्यातील अनेक शाळा बोगस असल्याचे आढळले असल्याने अशा बोगस

शाळांवर कारवाई करण्याचे आदेश त्याच वेळी देण्यात आले होते, परंतु याबाबत दुर्लक्ष करण्यात आल्याने अद्यापही खोट्या पटसंख्या दाखवून अनुदान घेणाऱ्या शाळांवर कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मागील ७ वर्षांमध्ये या शाळांवर प्रत्यक्षात कोणतीच कारवाई करण्यात न येण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांवर गुन्हे दाखल करण्याबाबत कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

सन २०११ मध्ये मधील विशेष पटपडताळणी मोहिमेत ५० टक्के पेक्षा कमी उपस्थिती आढळलेल्या व त्यानंतर कमी पटसंख्या असलेल्या शाळांच्या व्यवस्थापनांवर फौजदारी गुन्हे दाखल करण्याचे आदेश शिक्षण संचालक (प्राथमिक), पुणे यांनी दिनांक २४/०७/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) यांना दिले आहे.

(२), (३) व (४) मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठाने रिट याचिका क्र. ४१६८/२०१२ मध्ये याबाबतच्या शासन निर्णय, दिनांक ०२/०५/२०१२ मधील परी. क्र. १.१ ते १.७ मधील आदेश रद्द ठरविल्याने शाळांविरुद्ध कारवाई करण्यात आली नाही. मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठाने जनहित याचिका क्र. १७/२०१२ मध्ये संबंधित शाळांचा खुलासा प्राप्त झाल्यावर योग्य ती कारवाई करण्याचे निदेश देऊन याचिका निकाली काढली आहे. त्यानुसार कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

औदार्या योजनेत प्रोत्साहन भत्ता वाढविण्याबाबत

(३५) * ४४३७८ श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी क्षेत्रातील दारिद्र्यरेषेखालील मुलींनी शाळेत यावे, साक्षर व्हावे व शाळेतील उपस्थिती वाढावी याकरीता सन १९९२ मध्ये तत्कालीन शासनाने त्यांना एक रुपया प्रोत्साहन भत्ता म्हणजे औदार्या योजना सुरु करण्याचा निर्णय घेतला होता, परंतु मागील २७ वर्षांपासून या योजनेमध्ये कुठलीही वाढ केली गेली नसल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार प्रोत्साहनपर भत्ता वाढविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, या बाबतीत शासनाचे धोरण काय आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) औदार्या योजना या नावाने शालेय शिक्षण विभागामध्ये कोणतीही योजना कार्यान्वित नाही. तथापि, शासन निर्णय, दिनांक १० जानेवारी, १९९२ अन्वये इयत्ता १ ली ते ४ थी मधील शाळेत जाणाऱ्या आदिवासी उपयोजना क्षेत्रामधील तसेच आदिवासी उपयोजना क्षेत्राव्यतिरिक्त राज्यातील अन्य भागातील अनुसूचित जाती, भटक्या व विमुक्त जमातीतील दारिद्र्यरेषेखालील विद्यार्थीनींना नियमित शाळेत उपस्थित राहण्यासाठी प्रतिदिनी प्रत्येक मुलीमागे १ रुपया या दराने मुलींच्या पालकांना उपस्थिती भत्ता दिला जातो. हा भत्ता वर्षभरासाठी मुलगी जितके दिवस शाळेत हजर असेल, त्याप्रमाणे दिवसासाठी रुपये १ या दराने दिला जातो. साधारणपणे एका वर्षासाठी सरासरी २२१ ते २३० रुपये एका विद्यार्थीनीस मिळतात.

सदर योजनेनंतर शासनाने मध्यान्ह भोजन योजना, मोफत पाठ्यपुस्तके योजना व मोफत गणवेश योजना लागू केल्या आहेत. या तिन्ही योजनेद्वारे एक विद्यार्थ्यांमागे रुपये २,६५०/- इतका वार्षिक खर्च केला जातो. त्यामुळे उपस्थिती भत्ता ही योजना आता कालबाह्य झाल्याने प्रस्तुत योजनेऐवजी अन्य लाभदायी योजना लागू करता येईल किंवा कसे याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळाने औषधांची
जास्त दराने विक्री केल्याबाबत**

- (३६) * ४४०३२ अॅड.अनिल परब : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) खुल्या निविदेद्वारे जी औषधे "डब्ल्यूएचओ जीएमपी" मानांकनानुसार स्वस्त दरात मिळतात तीच औषधे हाफकिन जीव औषध निर्माण महामंडळाने जास्त दराने देऊन शासनाचे नुकसान केल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, खुल्या निविदेत ७ रुपये ७७ पैसे दर असतानाही हाफकिनने २० रुपये ६५ पैसे दर लावला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने बाजारभावापेक्षा अधिक दराने औषधांची विक्री केल्याबाबत चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुषंगाने यास जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**केळठण (ता.वाडा, जि.पालघर) येथील वेनस बायोक्वेटिकल
कंपनीवर कारवाई करण्याबाबत**

(३७) * ४४९०१ श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.मोहनराव कदम, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, अॅड.निरंजन डावखरे, अॅड.अनिल परब, श्री.बाळाराम पाटील : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) केळठण (ता.वाडा, जि.पालघर) येथील सौंदर्य प्रसाधने बनविणाऱ्या वेनस बायोकेमिकल कंपनीने रासायनिक सांडपाण्याची योग्य विल्हेवाट न लावता ते शेतात सोडल्यामुळे शेतात रासायनिक तवंग गेल्याने गोराड येथील २७ शेतकऱ्यांची हजारो एकर भातशेती धोक्यात आली असून सदरच्या सांडपाण्यामुळे डासांचा प्रादुर्भाव वाढला आहे, तसेच विहिरीतील पाण्यातही प्रदूषित सांडपाणी झिरपल्याने पिण्याचे पाणीही दूषित झाले असून प्रदूषणामुळे परिसरातील रहिवाशांचे आरोग्य धोक्यात आल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत ग्रामस्थांनी तहसिलदारांकडे तक्रार करूनही सदर कंपनीवर कोणतीही कारवाई करण्यात आली नाही, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार सदरील कंपनीवर कारवाई करून आदिवासी शेतकऱ्यांच्या भातशेतीच्या नुकसानाची नुकसान भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने केलेल्या पाहणी दरम्यान कारखान्यामधील आढळून आलेल्या त्रुटीच्या अनुषंगाने कारखान्यास दिनांक ०९/०८/२०१८ रोजी दिलेल्या आदेशाचे पालन न केल्याने दिनांक १३/०८/२०१८ रोजी कारखान्यास जल प्रदूषण नियंत्रण कायदा, १९७४ चे कलम ३३ अन्वये उत्पादन बंद करण्याचे निर्देश देण्यात आले होते. तदनंतर महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने काही अटी व शर्ती घालून सदर कारखाना पुन्हा सुरु करण्यास दिनांक ०६/१०/२०१८ रोजी परवानगी दिली आहे.

(३) व (४) तहसिलदार, वाडा यांच्या अहवालानुसार कंपनीच्या ऑईल मिश्रीत सांडपाण्यापासून भात शेतीचे नुकसान झाले आहे.

विनाअनुदानित बी.एड. महाविद्यालयांना अनुदान देण्याबाबत

(३८) * ४५३२० श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील :

सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-

(१) राज्यामध्ये सन २००१ पूर्वीची ८९ विनाअनुदानित बी.एड. महाविद्यालये असून विनाअनुदानित शिक्षण शाखा, महाविद्यालय, प्राचार्य, प्राध्यापक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या असोसिएशन नोंदणीकृत संघटनेच्यावतीने अनुदानाबाबत मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त महाविद्यालयांना गेल्या १८ वर्षांपासून अनुदान नसल्यामुळे त्यांच्यावर उपासमारीची वेळ आली असून त्यांच्यावर अवलंबून असणाऱ्या कुटुंबियांची आर्थिक परिस्थिती हलाखीची झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विनाअनुदानित बी.एड. महाविद्यालयांना अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय.

(२) व (३) राज्यावरील वाढते कर्ज, खर्चात झालेली वाढ, राज्यातील दुष्काळी परिस्थिती, शेतकरी कर्जमाफी, महसूल उभारणीसाठीच्या मर्यादा, निधी/साधने मर्यादित असल्याने निधीचा इष्टतम वापर होऊन वित्तीय समतोल टिकवणे या कारणास्तव सदर प्रस्ताव शासनस्तरावरून बंद करण्यात आलेला आहे.

सदर महाविद्यालये ही व्यावसायिक अभ्यासक्रमांची असून शिक्षण शुल्क समितीमार्फत सदर महाविद्यालयांच्या खर्चाच्या अनुषंगाने शुल्क निर्धारित केले जाते.

विनाअनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय प्राचार्य, प्राध्यापक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी असोसिएशन, कल्याण यांनी सन २००१ पूर्वी मान्यता दिलेल्या ८९ कायम विनाअनुदानित शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांना वेतन अनुदान मंजूर करण्यासाठी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे रिट याचिका क्रमांक २७१५/२०१६ दाखल केलेली आहे. सदरची याचिका न्यायप्रविष्ट आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

तळोजा येथील कासाडी नदी प्रदूषित झाल्याबाबत

(३९) * ४५६७३ श्री.रमेश पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३५८०८ ला दिनांक १४ डिसेंबर, २०१७ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबईतील तळोजा औद्योगिक वसाहतीतील रासायनिक कारखान्यातील प्रक्रिया न केलेले सांडपाणी तळोजा येथील कासाडी नदीत सोडल्यामुळे नदी प्रदूषित होत असल्याचे दिनांक ७ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या रसायनमिश्रित पाण्यामुळे नदीतील मासे व इतर जलजीवांना धोका निर्माण झाला असून या प्रकरणी प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडे वारंवार तक्रार करूनही त्याकडे दुर्लक्ष करित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कासाडी नदी प्रदूषणमुक्त करण्यासाठी कार्यवाही करून नदीचे पात्र प्रदूषित करणाऱ्या कारखान्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) हे खरे नाही.

तथापि, तळोजा औद्योगिक वसाहतीतील सांडपाणी वाहून नेणारी सयंत्रणा जुनी झाल्यामुळे काही वेळा चेंबर चोक/पाईपलाईन फुटणे अशा घटनांमुळे सांडपाणी नाल्याद्वारे कासाडी नदीमध्ये मिसळत असल्याचे निदर्शनास आले होते.

(२) व (३) याबाबत महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडे दिनांक १९/९/२०१८ रोजी प्राप्त तक्रारीनुसार करण्यात आलेल्या पहाणीमध्ये महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाची सांडपाणी वाहून नेणारी सयंत्रणा चोक होणे/चेंबर ओव्हरफ्लो होऊन त्याद्वारे सदर औद्योगिक सांडपाणी नाल्याद्वारे कासाडी नदीमध्ये मिसळत असल्याचे आढळून आले होते. त्यामुळे याबाबत आवश्यक

ती दक्षता घेण्याबाबत महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाला दिनांक २७/९/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले होते. तसेच सदर सांडपाणी वाहिनीमध्ये वारंवार होणाऱ्या नादुरुस्तीबाबत कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, तळोजा यांना दिनांक ३/१०/२०१८ रोजी निर्देश देण्यात आलेले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील सागरी नियमन बाधित क्षेत्रामध्ये शौचालय बांधण्याबाबत

(४०) * ४५७९६ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सागरी नियमन क्षेत्र बाधित क्षेत्रामध्ये सार्वजनिक अथवा व्यक्तीगत शौचालयाचे बांधकाम करावयाचे असल्यास सागरी नियमन क्षेत्र, समिती, महाराष्ट्र राज्य यांची परवानगी घेण्याची आवश्यकता आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, स्वच्छ भारत अभियानांतर्गत सागरी नियमन क्षेत्र बाधित नगरपरिषदेच्या स्वतःच्या अथवा शासकीय जागेत सार्वजनिक शौचालय बांधावयाचे असल्यास, कोणकोणत्या विभागाची परवानगी घेणे आवश्यक आहे,

(३) असल्यास, हागणदारी मुक्ती शहरांसाठी सागरी नियमन क्षेत्र बाधित क्षेत्रात नगरपरिषदेस सार्वजनिक व व्यक्तीगत शौचालय बांधण्यासाठी कोणत्या विशेष सवलती आहेत,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सागरी नियमन क्षेत्र बाधित क्षेत्रात सार्वजनिक व व्यक्तीगत शौचालय बांधण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) महाराष्ट्र सागरी किनारा व्यवस्थापनाच्या दिनांक १९/१२/२०१५ रोजीच्या बैठकीतील निर्णयानुसार, सीआरझेड क्षेत्रात येणाऱ्या सार्वजनिक शौचालयाच्या बांधकामांना सीआरझेड परवानगीची आवश्यकता नाही. तथापि, भरती व ओहोटीमधील क्षेत्रामध्ये शौचालय बांधकाम अनुज्ञेय नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोतवाल बुर (ता.पोलादपूर, जि.रायगड) गावातील विविध कामांसाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

(४१) * ४६१८६ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कोतवाल बुर (ता.पोलादपूर, जि.रायगड) गावातील नळपाणीपुरवठा विहिरी व साठवण टाकीची झालेली दुरुवस्था, धनगरवाडी नळ पाणीपुरवठा योजनेची पाईपलाईन दुरुस्ती करणे, पंडीत दिनदयाळ उपाध्याय योजनेतर्गत ३० ते ३५ वाढीव पोल मंजूर करणे, समाज मंदिर बांधणे, गावात स्मशानभूमी, गावांतर्गत रस्ते तयार करणे, तसेच गावात दारिद्र्यरेषेखालील कुटुंबांना वीज पुरवठा करण्यासाठी १० ते १५ पोल मंजूर करणे इत्यादी बाबींकरिता निधी उपलब्ध व्हावा याकरीता लोकप्रतिनिधींनी संबंधित मा.मंत्री यांच्याकडे दिनांक ४ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास पत्रव्यवहार केला, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) तसेच निधी उपलब्ध करून देण्यास होत असलेल्या विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) कोतवाल बु. (ता.पोलादपूर, जि.रायगड) नळ पाणीपुरवठा योजना व धनगरवाडी नळ पाणीपुरवठा योजना, ता.पोलादपूर या दोन योजनांची दुरुस्ती करणे व यासंदर्भात निधी उपलब्ध व्हावा याकरीता मा.लोकप्रतिनिधींनी संबंधित मा.मंत्री महोदयांकडे दिनांक ०४ सप्टेंबर, २०१८ रोजी पत्रव्यवहार केला आहे, हे खरे आहे.

(२) कोतवाल बु. (ता.पोलादपूर, जि.रायगड) नळ पाणीपुरवठा योजना व धनगरवाडी नळ पाणीपुरवठा योजना, ता.पोलादपूर या दोन योजना राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम सन २०१८-१९ च्या मंजूर आराखड्यात सुधारणा व विस्तारीकरणाच्या सदराखाली मंजूर आहेत.

पंडित दिनदयाळ उपाध्याय घरकुल जागा खरेदी अर्थसहाय्य योजनेतर्गत पात्र लाभार्थ्यांना घरकुल बांधण्याकरीता जागा खरेदी करण्यासाठी अर्थसहाय्य उपलब्ध करून देण्यात येते. सदर योजनेतर्गत पोल मंजूर करण्यात येत नाहीत.

रायगड जिल्हा परिषदेस अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांतील वस्तींचा विकास करणे या योजनेतर्गत कोतवाल बु. बौध्दवाडी अंतर्गत रस्ता तयार करणे आणि समाजमंदिर दुरुस्ती व संरक्षण भिंत बांधणे या कामांचे प्रस्ताव ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये प्राप्त झाले होते. तसेच कोतवाल बु. रोहिदासवाडी येथे स्ट्रीट लाईट पोल बसविणे या कामाचा प्रस्ताव नोव्हेंबर, २०१८ मध्ये प्राप्त झाला होता. त्यापैकी कोतवाल बु. बौध्दवाडी अंतर्गत रस्ता तयार करण्याबाबतचा प्रस्ताव मंजूरीची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच समाजमंदिर दुरुस्ती व संरक्षण भिंत बांधणे या कामांचे अंदाजपत्रक प्राप्त होताच पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अकोला जिल्ह्यातील खारपान पड्यातील नद्यांमधील
प्रदूषण रोखण्याबाबत**

(४२) * ४६१९६ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अकोला जिल्ह्यातील खारपान पट्ट्यातील नद्यावरील सर्व बॅरेजेस पूर्ण होण्याआधी नद्यामध्ये सोडण्यात येणारे शहरातील व इतर कारखान्यातील विषारी, हिरवे मळसर पाणी, मलमूत्र व दूषित पाणी तसेच केरकचरा टाकणे बंद करण्याबाबत, अकोला जिल्हा जलसिंचन संघर्ष समिती, अकोला यांनी केंद्र व राज्य शासनाच्या संबंधित मा.मंत्री यांच्याकडे पत्रव्यवहार करून कार्यवाही करण्याची मागणी दिनांक ९ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उक्त पत्राच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सदर निवेदनाच्या अनुषंगाने उपप्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ यांनी त्यांच्या दिनांक १२/११/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये अध्यक्ष, अकोला जिल्हा जलसिंचन संघर्ष समिती, अकोला यांना खालीलप्रमाणे कळविले आहे.

- अकोला महानगरपालिका क्षेत्रातील घरगुती सांडपाणी विनाप्रक्रिया मोर्णा नदीमध्ये सोडत असल्याबाबत अकोला महानगरपालिका यांना महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत दिनांक ४/८/२०१७ रोजी खटला दाखल करण्याबाबत नोटीस बजावण्यात आली असून महानगरपालिकेने घरगुती सांडपाण्यावर प्रक्रिया करण्याकरीता ३० द.ल.ली. क्षमतेच्या घरगुती सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेचे काम सिलोड गावाजवळ सुरु केले आहे.
- पूर्णा नदीमध्ये शहरातील कोणताही घनकचरा टाकण्यात येत नाही, तसेच या नदीमध्ये कोणत्याही कारखान्याचे सांडपाणी सोडले जात नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईसह ठाणे, डोंबिवली आणि मुंबई महानगर प्रदेश क्षेत्रातील
प्रदूषणावर नियंत्रण आणण्याबाबत**

(४३) * ४६३१७ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.जनार्दन चांदूरकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३७७०५ ला दिनांक ९ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईसह ठाणे, डोंबिवली आणि मुंबई महानगर प्रदेश क्षेत्रात येणाऱ्या अन्य शहरांमध्ये वायू प्रदूषणांचे प्रमाण वाढल्याचे दिनांक ३० जून, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने (एमपीसीबी) केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालयाला सादर केलेल्या अहवालातून निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरील प्रदूषणात जास्त प्रमाणात वाढ होत असल्याने नागरीकांना श्वसनासंबंधित आजारास सामोरे जावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून प्रदूषणावर नियंत्रण आणण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) व (२) हे खरे नाही.

केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने दिनांक १ जुलै, २०१६ अन्वये राज्यातील १७ प्रदूषित शहरांचे प्रदूषण रोखण्यासाठी व हवेची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी उपाययोजना करण्याबाबत हवा (प्रतिबंध व नियंत्रण) कायदा, १९८१ कलम क्रमांक १८(१)(ब) अन्वये निर्देश दिले होते व त्याबाबत कृती आराखडा तयार करण्यास सांगितले होते. या अनुषंगाने म.प्र.नि. मंडळाने निरी, नागपूर व आय.आय.टी., मुंबई यांच्यासमवेत संबंधित १७ शहरातील भागधारकांसोबत वेळोवेळी बैठका घेऊन, हवा प्रदूषण नियंत्रणाकरीता सर्व

समावेशक कृती आराखडा तयार करण्याकरीता निर्देश दिले होते. तसेच १७ शहरांच्या महानगरपालिकेने तयार केलेला सर्वसमावेशक हवा प्रदूषण नियंत्रण आराखडा पुनर्विलोकनार्थ दिनांक २७/०८/२०१८ व ०६/१०/२०१८ रोजी केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळास सादर केला आहे.

(३) म.प्र.नि. मंडळाने महाराष्ट्रातील मोठ्या शहरांमध्ये जसे औरंगाबाद, कोल्हापूर, चंद्रपूर, पूणे, मुंबई, नागपूर, नाशिक, नवी मुंबई, सोलापूर, अमरावती या शहरांची हवा गुणवत्ता सुधारण्याबाबत नामांकित अशा राष्ट्रीय पर्यावरण अभियांत्रिकी संशोधन संस्था (निरी) व भारतीय प्रौद्योगिक अभियांत्रिकी संस्था, पवई (आय.आय.टी.) यांच्यासोबत करारनामा करून तांत्रिक आराखडा तयार करण्याचे काम दिले असून, त्याबाबतचा लघु कालावधीकरीता तांत्रिक आराखडा सादर केला आहे. तसेच म.प्र.नि. मंडळाकडून उद्योगांना अटी व शर्ती युक्त असे संमतीपत्र प्रदान केले जाते. तसेच संबंधित उद्योगांना त्यांच्या धुरांडे अथवा चिमणीमधून उत्सर्जित होणाऱ्या वायुचे प्रदूषण नियंत्रणासाठी प्रदूषण नियंत्रण सयंत्रणा बसविलेल्या आहेत. म.प्र.नि. मंडळाकडून उद्योगांनी बसविलेल्या प्रदूषण नियंत्रण सयंत्रणेची तपासणी करण्यात येते व दोषी आढळून आलेल्या उद्योगांना कारणे दाखवा नोटीस तसेच प्रस्तावित आदेश बजावण्यात येतात. उघड्यावर जाळण्यात येणाऱ्या घरगुती घनकचऱ्यामुळे हवेतील प्रदूषणात वाढ होते. याबाबत म.प्र.नि. मंडळाकडून महानगरपालिका तसेच औद्योगिक विकास महामंडळ यांना वेळोवेळी याबाबत सूचना केलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बी.पी.एल., ए.पी.एल. व अंत्योदय कार्डधारकांना
केरोसीन वितरीत करण्याबाबत**

(४४) * ४५३४१ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बी.पी.एल., ए.पी.एल. व अंत्योदय कार्ड धारकांना दरमहा ४ लिटर केरोसिन वितरीत केले जात असून दिनांक १ ऑगस्ट, २०१८ च्या शासन परिपत्रकाच्या अनुषंगाने बी.पी.एल., ए.पी.एल. व अंत्योदय कार्डधारकांकडून त्यांच्याकडे सिलेंडर नसल्याचे लिखित हमीपत्र घेण्याचे शासनाने परिपत्रक काढले असून ते हमीपत्र केरोसीन परवानाधारकांनी भरून घ्यावयाचे आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाच्या परिपत्रकात केरोसीन परवानाधारकाने हमीपत्राची कामे करावी, असे कुठेच नमुद नसून पुरवठा अधिकारी कार्डधारकांकडून गॅस सिलेंडर नसल्याबाबत हमीपत्र भरून घेण्याचे काम करण्याकरीता केरोसीन परवानाधारकांवर दबाव टाकत असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(३) तसेच नागपूर शहरातील सर्व केरोसीन परवानाधारक व हॉकर्स यांना पुरवठा विभागाने माहे सप्टेंबर, २०१८ ते आजतागायत केरोसीनचा कोटा वाटपाकरीता दिलेला नसल्याने नागपुरकरांना केरोसीन पासून वंचित रहावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून केरोसीन दुकानदारांना महिन्याच्या १५ तारखेनंतर देण्यात येणारा केरोसीन कोटा महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात देण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) शासन परिपत्रक दिनांक ०१ ऑगस्ट, २०१८ अन्वये शिधापत्रिकाधारकांकडून गॅसजोडणी नसल्याबाबतचे हमीपत्र घेऊन केरोसीन वितरण करण्याबाबतच्या सूचना सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना देण्यात आल्या आहेत.

(२) व (३) हे खरे नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई विद्यापीठाच्या विविध अभ्यासक्रमाच्या निकाल प्रक्रियेत
सातत्याने गोंधळ होत असल्याबाबत**

(४५) * ४६०५९ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मातोश्री पुष्पाबेन विनुभाई वालिया महाविद्यालय, बोरीवली, मुंबई येथे 'बॅचलर ऑफ अकाउंटिंग अँड फायनान्स' च्या तृतीय वर्षात मुंबई विद्यापीठाच्या सदोष निर्णय प्रक्रियेमुळे 'केटी' लागल्याने रिद्धी परब या विद्यार्थीनीने माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या दुसऱ्या सप्ताहात आत्महत्या केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त घटनेनंतर मुंबई विद्यापीठाने जाहीर केलेल्या पुनर्मुल्यांकनाच्या निकालात रिद्धी परब ही विद्यार्थीनी उत्तीर्ण झाल्याचे स्पष्ट झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार मुंबई विद्यापीठाच्या निर्णय प्रक्रियेत निष्काळजीपणा करणाऱ्या संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर कारवाई करून मुंबई विद्यापीठाच्या विविध अभ्यासक्रमाच्या निकाल प्रक्रियेत सातत्याने होत असलेला गोंधळ दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील वृद्ध कलावंतांच्या मानधनाबाबतची अट बदलण्याबाबत

(४६) * ४५५०७ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : दिनांक २० जुलै, २०१८ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ३ मधील प्रश्न क्रमांक ४०७३९ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सांस्कृतिक कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात लोक कलावंतांना वृद्धकाळात सन्मानाने जीवन जगता यावे या हेतूने शासनातर्फे वृद्ध कलावंत मानधन सन १९६५ पासून सुरू करण्यात आले असून प्रत्येक जिल्ह्यात वर्षाला फक्त ६० वृद्ध कलावंतांना दरमाह मानधन मिळत असल्याच्या अटीमुळे नागपूर जिल्ह्यातील १० हजार वृद्ध कलावंत मानधनापासून वंचित असल्याचे दिनांक १४ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर वृद्ध कलावंतांच्या मानधनाबाबतची अट बदलण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री.विनोद तावडे : (१) चौकशी सुरू आहे.
 (२) सद्यःस्थितीत प्रश्न उद्भवत नाही.
 (३) सद्यःस्थितीत प्रश्न उद्भवत नाही.

दहावीच्या अभ्यासक्रमाच्या पुस्तकात चुका आढळल्याबाबत

(४७) * ४४७८६ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१९७२ ला दिनांक ९ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) दहावीच्या अभ्यासक्रमाचे अर्थ सत्र संपल्यानंतर दहावीच्या अभ्यासक्रमात चुका असल्याचे शिक्षण मंडळाच्या निदर्शनास आले असून त्या सुधारण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार दहावीसारख्या अभ्यासक्रमाबाबत असा निष्काळजीपणा झाल्याने मुलांच्या शैक्षणिक नुकसानास जबाबदार असणाऱ्या शिक्षण मंडळाच्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात शिक्षण हक्क कायद्यानुसार राखीव
जागा रिक्त असल्याबाबत**

(४८) * ४४३४९ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२०६९ ला दिनांक १६ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील शाळांमध्ये आर्थिक दुर्बल घटकांतील विद्यार्थ्यांकरीता राखीव असलेल्या जागांपैकी ४२ टक्के जागा रिक्त असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या तिसऱ्या सप्ताहात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच राज्यातील शिक्षण विभागाकडून संथगतीने चालणारी प्रक्रिया, शाळेच्या अंतरावरून येणाऱ्या अडचणी, शिक्षण विभागाच्या सूचनांना न जुमानता खाजगी शाळांकडून विद्यार्थ्यांना प्रवेश नाकारण्याचे प्रकार यामुळे गरज असूनही अनेक विद्यार्थी प्रवेशापासून वंचित राहिल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार आर्थिक दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांना सर्व शाळांमध्ये प्रवेश मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

काही शाळांमध्ये प्रवेशासाठी पालकांकडून पुरेसे अर्ज येत नसल्यामुळे जागा रिक्त राहतात.

(३) ज्या शाळा प्रवेश देणार नाहीत अशा शाळांवर कारवाई करण्याबाबत संचालनालयस्तरावरून सूचना सर्व शिक्षणाधिकारी यांना देण्यात आल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालघर जिल्ह्यातील आदिवासी भागातील पाणीटंचाई दूर करण्याबाबत

(४९) * ४६३७१ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील आदिवासी भागामध्ये भीषण पाणी टंचाई होत असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यामध्ये पाणी टंचाईवर मात करण्याकरीता शासनाने कोटयावधी रुपयांचा निधी जाहीर करुनही आदिवासी भागात पाणी टंचाईचा प्रश्न निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार पाणी टंचाईवर मात करुन आदिवासी भागातील पाणी टंचाई दूर करण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) हे खरे नाही.

यावर्षी पर्जन्यमान कमी झाल्यामुळे राज्यात काही ठिकाणी पाणी टंचाई जाणवत आहे.

तथापि, आदिवासी तथा अन्य क्षेत्रात संभाव्य पाणी टंचाई कृती आराखडे तयार करण्यात आले असून त्यानुसार आवश्यक उपाययोजना घेऊन पाणी टंचाई निवारण करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात इयत्ता १ ली ते ८ वीच्या विद्यार्थ्यांना पाठ्यपुस्तकांचा पुरवठा करण्याबाबत

(५०) * ४४६८४ श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने इयत्ता १ ली ते ८ वीच्या विद्यार्थ्यांना नागपूर विभागांतर्गत बालभारतीच्या नागपूर भंडारातून १०० टक्के पाठ्यपुस्तकांचा पुरवठा शाळास्तरावर करण्यात आला आहे अशी माहिती देण्यात आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त माहिती चुकीची तसेच शासनाची दिशाभूल करणारी असून शाळांना १०० टक्के पाठ्यपुस्तकांचा पुरवठा झालेला नसल्याने अनेक शाळांमधील विद्यार्थ्यांना पुस्तके मिळाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून इयत्ता १ ली ते ८ वीच्या विद्यार्थ्यांना पाठ्यपुस्तकांचा पुरवठा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

(३) सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षामध्ये भंडारा जिल्ह्यामध्ये पटसंख्या वाढल्याने त्यासाठी केलेल्या अतिरिक्त मागणीनुसार पाठ्यपुस्तके उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या वेतनातून कपात
केलेला आयकर जमा करण्याबाबत**

(५१) * ४४०१९ श्री.कपिल पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३५२३४ ला दिनांक १४ डिसेंबर, २०१७ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शाळांमार्फत दरमहा शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या वेतनातून आयकर कपात होऊनही मुंबईसह राज्यातील हजारो शिक्षकांना आयकर विभागाची नोटीस आल्याप्रकरणी मा. शालेय शिक्षण मंत्री यांनी आश्वासन देऊनही शिक्षण विभागाकडून कोणतीही कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आयकरापोटी केलेली कपात आयकर खात्याकडे शिक्षकनिहाय वर्ग करण्यात आलेली नसल्याने आयकर विभागाची नोटीस शिक्षकांना येत असून याबाबतची वस्तुस्थिती काय आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या वेतनातून कपात केलेली आयकर जमा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) अनुदानित शाळेचे मुख्याध्यापक हे त्यांच्या शाळेतील कर्मचाऱ्यांचे आहरण व संवितरण अधिकारी आहेत. मुख्याध्यापकामार्फत शाळेतील कर्मचाऱ्यांचे नियमित वेतन अधीक्षक, वेतन व भविष्य निर्वाह निधी पथक यांचेकडे सादर करण्यात येते.

सदर देयकातून शासकीय वजाती कपात करुन निव्वळ रक्कम कर्मचाऱ्यांच्या खात्यामध्ये जमा करण्यात येते. सन २०१२ पासून आयकराची वसुली शाळास्तरावर करण्याचा निर्णय घेण्यात आला व मुख्याध्यापकांमार्फत चलनाने आयकर विभागास जमा करण्यात आला. मात्र शिक्षकांची कपात केलेली रक्कम आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांनी आयकर विभागाच्या संगणक प्रणालीवर भरलेली नसल्यामुळे काही शिक्षकांना नोटीसा प्राप्त झाल्या आहेत. संबंधित आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांनी संगणक प्रणालीवर आवश्यक तपशिल तात्काळ भरण्याच्या सूचना देण्यात येत आहेत. (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात हाफकीन जीव औषध निर्माण महामंडळाकडून औषध खरेदीस विलंबामुळे औषधांचा तुटवडा निर्माण झाल्याबाबत

(५२) * ४४०७५ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.अनिल भोसले, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रकाश गजभिये, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सर्वच शासकीय दवाखान्यांमध्ये औषधे व उपकरणांचा तीव्र तुटवडा निर्माण झाल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, औषधे व साहित्य खरेदीचे केंद्रीकरण करण्याच्यादृष्टीने शासनाने माहे जुलै, २०१७ मध्ये नियुक्त केलेल्या मुंबईतील हाफकीन औषध खरेदी महामंडळाकडे वैद्यकीय शिक्षण विभागाने रुपये २३९ कोटी व सार्वजनिक आरोग्य विभागाने रुपये ३४० कोटी असे एकूण रुपये ५७९ कोटी औषध खरेदीसाठी दिलेले असताना महामंडळाने केवळ रुपये १७० कोटीची

औषधे खरेदी केल्याचे निदर्शनास आले असून मंत्रिमंडळाच्या निदेशानुसार नागपूर मेडीकलचे रुपये ६१ कोटी तर मेयोचे २९ कोटी रुपयांचा निधी वळता करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्याच्या सर्व शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयातील औषधी तत्सम वस्तू आणि वैद्यकीय उपकरणांची खरेदी ही केवळ हाफकिन बायो-फार्मास्युटिकल्स कॉर्पोरेशन लिमिटेडमार्फत करणे बंधनकारक आहे, असा निर्णय असताना देखील हाफकिने खरेदीचे धोरण ठरविलेले नसल्यामुळे उपराजधानीत औषधांचा तुटवडा निर्माण होवून डॅंगू या आजाराच्या रुग्णांची संख्या वाढत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासकीय रुग्णालयांना वर्षाला पॅरासिटामील, मधुमेह, उच्च रक्तदाबापासून ते हिमोफेलिया व इतर रुग्णांना आवश्यक असणारी २५०० प्रकारची औषधे व सामुग्रीची आवश्यकता भासत असून त्यापैकी केवळ १८० प्रकारची औषधे हाफकीनकडून पुरविण्यात आली आहेत व या औषधांच्या पुरवठादाराने शासनाकडून पैशांचे येणे बाकी असल्यामुळे पुरवठा करणे बंद केल्यामुळे राज्यातील शासकीय रुग्णालयांना शस्त्रक्रिया सामुग्री व औषधांचा तुटवडा निर्माण झाल्याने अनेक शस्त्रक्रिया प्रलंबित आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, हाफकीन खरेदी महामंडळाच्या कार्यप्रणालीमुळे राज्यातील रायगड, नांदेड, सातारा, सांगली, जळगांव, नागपूर, औरंगाबाद तसेच इतर जिल्ह्यातील आरोग्य केंद्रात व रुग्णालयात औषधांचा तुटवडा निर्माण झाल्याने राज्यातील रुग्णांची गैरसोय होत आहे तसेच पुरेशी औषधे खरेदी झाली नसल्याने स्थानिक पातळीवर जिल्हा आरोग्य अधिकारी व मेडिकल कॉलेजचे डिन स्थानिक बाजारातून चढयादराने औषधे घेत असल्याने शासनाचे आर्थिक नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, बाजारभावापेक्षाही अधिक दराने औषधांची खरेदी केल्याप्रकरणी तसेच निधी उपलब्ध असतानाही औषधे व सामुग्री खरेदी न केल्यासंदर्भात शासनाने चौकशी करून दोषींवर कोणती कारवाई केली व राज्यातील शासकीय दवाखाने व रुग्णालयात पुरेशी औषधे खरेदीबाबत योग्य यंत्रणा तयार करण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहेत, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही.

(२) संचालनालय आरोग्य सेवा यांचेकडून रुपये ३३६.६८ कोटी प्राप्त झाले आहेत. संचालनालय वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन यांचेकडून रुपये २३९.०५ कोटी इतके अनुदान प्राप्त झाले आहेत. एकूण रुपये ४३५.३१ कोटी इतक्या रकमेचे ६४२ पुरवठा आदेश निर्गमित करण्यात आलेले आहेत. एकूण मान्य निविदांची रक्कम रुपये ६५१.२५ कोटी इतकी असून उर्वरित रकमेचे पुरवठा आदेश निर्गमित करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) शासन निर्णय, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्र. भाखंस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-III/उद्योग-४, दिनांक ०१/१२/२०१६ मधील नमूद मार्गदर्शक सूचनांनुसार सर्व खरेदी प्रक्रिया राबविली जाते. तसेच ज्या काही आवश्यक बाबी उदा. निविदा मान्यता समितीची, विनिर्देश समितीची रचना अशा बाबी शासनाकडून मान्य करून घेऊन पुढील प्रक्रिया केली जाते.

तसेच औषधांच्या तुटवड्यामुळे डॅंगू आजाराच्या रुग्णसंख्येत वाढ झाली, हे खरे नाही.

(४) एकूण रुपये ४३५.३१ कोटी इतक्या रकमेचे ६४२ पुरवठा आदेश निर्गमित करण्यात आलेले आहेत. त्यामध्ये ४३३ औषधांचा समावेश आहे.

(५) हे खरे नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शासकीय दवाखाने व रुग्णालयात पुरेशा औषधांचा पुरवठा करण्यासाठी हाफकिन जीव-औषध निर्माण महामंडळ मर्यादीत अंतर्गत खरेदी कक्षाची स्थापना करण्यात आली आहे. सध्या औषध खरेदी निविदा प्रक्रिया करून केली जाते व सर्व रुग्णालयांना औषधे व उपकरणांचा पुरवठा करण्याची प्रक्रिया सुरु आहे.

राज्यातील सर्व शाळांसाठी नॅकच्या धर्तीवर सॅक लागू करण्याबाबत

(५३) * ४४५४४ श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.दत्तात्रय सावंत : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील सर्व शाळांसाठी नॅकच्या धर्तीवर सॅक लागू करण्याबाबत शासनस्तरावरून कोणता निर्णय घेण्यात आला आहे,
- (२) असल्यास, शासनाने घेतलेल्या निर्णयाचे सविस्तर स्वरूप काय आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) असा निर्णय घेण्यात आलेला नाही.
(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अनुदानित शिक्षक-शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे अंशदायी
निवृत्तीवेतनाचे हिशेब अद्ययावत ठेवण्याबाबत**

- (५४) * ४५२०५ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.विक्रम काळे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील अनुदानित अशासकीय माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा, अध्यापक विद्यालयातील शिक्षक-शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे अंशदायी निवृत्तीवेतन (डीसीपीएस) योजनेतील जमा निधीचे हिशेब मिळत नाहीत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून या कर्मचाऱ्यांचे वर्षनिहाय जमा रकमेचे हिशेब अद्ययावत ठेवण्याबाबत सर्व शाळांना आदेशित करण्यासोबतच निधीचे वितरण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) नाही, हे खरे नाही.

(२) कर्मचाऱ्यांचे वर्षनिहाय जमा रकमेचे हिशेब अद्ययावत ठेवण्याच्या सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. तसेच त्यासाठी आवश्यक निधीही वितरीत करण्यात आलेला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईत भेसळयुक्त दुध विकणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत

(५५) * ४४७११ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईत सध्या चहाच्या टपरीवर भेसळीचे दुध कमी किंमतीत विकले जात असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून अन्न व औषध प्रशासनाने सन २०१७ मध्ये केलेल्या पाहणीत खारदांडा, अंधेरी, जुहू, दहिसर, मालाड मालवणी आदी ठिकाणी दुधाच्या भेसळीचे अड्डे असल्याचे निष्पन्न झाले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबईत रासायनिक भेसळीपेक्षा पाण्याची भेसळ अधिक प्रमाणात होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दुध भेसळवर प्रतिबंध घालण्याकरीता कार्यवाही करून भेसळयुक्त दुध विकणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) अंशतः खरे आहे.

अन्न व औषध प्रशासनाकडून दिनांक १२/०९/२०१८ व दिनांक १८/०९/२०१८ रोजी मालाड व खारदांडा खार पश्चिम येथे धाड टाकून भेसळयुक्त दुधाबाबत कारवाई करण्यात आली आहे.

(२) होय.

(३) संबंधितांवर गुन्हे दाखल करण्यात आले असून दुध भेसळ करणाऱ्यांविरुद्ध वेळोवेळी विशेष मोहिमा राबवून कारवाया करण्यात येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बिलोली (जि.नांदेड) येथील शासकीय धान्याच्या
गैरव्यवहाराची चौकशी करण्याबाबत**

(५६) * ४५७१५ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, डॉ.वजाहत मिर्जा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.सुभाष झांबड, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी : सन्माननीय अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बिलोली (जि.नांदेड) येथील एफसीआय मधून माहे जानेवारी, २०१८ ते जुलै, २०१८ या सहा महिन्यांच्या कालावधीत निघालेल्या शासकीय धान्याचे सुमारे २०० ट्रक कृष्णूर येथील इंडिया मेगा फूड या खाजगी कंपनीत उतरविल्यामुळे शासकीय धान्याचा गैरव्यवहार झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही. मात्र, दिनांक १८ जुलै, २०१८ रोजी नांदेड जवाहर नगर, तुप्पा येथील भारतीय खाद्य निगमच्या बेस डेपोतुन सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेचे अन्नधान्य घेऊन निघालेली हिंगोली जिल्ह्यातील ७ वाहने व नांदेड जिल्ह्यातील ३ वाहने अशी एकूण १० वाहने नांदेड पोलिसांनी कृष्णूर परिसरात पकडली, हे खरे आहे.

(२) या प्रकरणी दोषी आढळून आलेल्या व्यक्तींविरुद्ध पोलीस स्टेशन, कुंटूर येथे जीवनावश्यक वस्तू अधिनियमातील कलम क्र. ३ व ७ नुसार गुन्हा क्र. १०९/२०१८ दाखल करण्यात आला असून, सदयःस्थितीत राज्य गुन्हा अन्वेषण शाखेकडून पुढील तपास करण्यात येत आहे.

विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांनी या प्रकरणाच्या सखोल चौकशीसाठी नांदेड व हिंगोली जिल्ह्यामध्ये अप्पर जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समित्या गठित केल्या होत्या. या समित्यांचा अहवाल प्राप्त झाला असून, त्याची छाननी विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडून करण्यात येत आहे.

(३) विलंब झालेला नाही.

राज्यामध्ये मुक्त शाळा (ओपन स्कूल) स्थापन करण्याबाबत

(५७) * ४४०८४ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यामध्ये मुक्त शाळा (ओपन स्कूल) स्थापन करण्याबाबत महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाने तज्ञांची एक समिती माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान गठीत केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू समितीचा अहवाल शासनास सादर करण्यात आला आहे काय, त्यांचे स्वरूप काय आहे,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) शिक्षणापासून वंचित राहिलेल्या आणि शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहापासून दूर गेलेल्या मुलामुलीकरीता महाराष्ट्र राज्य मुक्त विद्यालय मंडळ स्थापन करण्याचा निर्णय शासनाने दिनांक १४ जुलै, २०१७ रोजी घेतलेला आहे. तथापि, याबाबत राज्य मंडळाने तज्ञांची वेगळी समिती गठीत केलेली नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुणे महानगरपालिकेकडून राबविण्यात येणारा मुळा-मुठा नदी
संवर्धन प्रकल्प प्रलंबित असल्याबाबत**

(५८) * ४५१५४ श्री.अनिल भोसले, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुळा-मुठा नदी संवर्धनाकरीता जपानमधील जायका कंपनीच्या मदतीने पुणे महानगरपालिकेकडून राबविण्यात येणाऱ्या मुळा-मुठा नदी संवर्धन प्रकल्पास केंद्र शासनाने सन २०१६ मध्ये मान्यता देऊनही तसेच ५७ कोटी रुपयांचा निधी उपलब्ध असतानाही सदर प्रकल्पाचे काम सुरु झाले नसल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या दुसऱ्या आठवड्यात निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुळा-मुठा नदी संवर्धन प्रकल्प वेळेत सुरु न झाल्यामुळे नदी परिसरातील नागरिक मोठ्या प्रमाणात असाध्य रोगांना बळी पडत असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार जबाबदार अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.रामदास कदम : (१) हे खरे नाही.

मुळा मुठा नदी संवर्धनाकरीता केंद्र शासनाचे मंजुरीनुसार पुणे महानगरपालिकेकडून मुळा-मुठा नदी संवर्धन प्रकल्पांतर्गत बाणेर, बालेवाडी परिसरामध्ये मलवाहिन्या टाकणे या कामाची निविदा प्रक्रिया पूर्ण करून दिनांक १२/०१/२०१८ रोजी पुणे महानगरपालिकेने काम सुरु करण्याचा कार्यादेश दिला असून आजतागायत जागेवर सुमारे ३५ टक्के काम पूर्ण झाले आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**उत्कर्ष ग्रामस्थ मंडळ शिरवणे (प्राथमिक), नवी मुंबई
शाळा अनुदानापासून वंचित राहिल्याबाबत**

(५९) * ४४८१५ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय
शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिक्षणाधिकारी (प्रा.), जि.प.ठाणे यांनी शिक्षण उपसंचालक, मुंबई यांच्या दिनांक १३/१०/२०१६ च्या पत्राच्या अनुषंगाने शाळा अनुदान तपासणीबाबत कोणतीही कार्यवाही केली नसल्याने उत्कर्ष ग्रामस्थ मंडळ, शिरवणे (प्राथमिक), नवी मुंबई ही शाळा अनुदानापासून वंचित राहिली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर शाळेचे ऑनलाईन मुल्यांकन झाले असून व सदर शाळेस ९० टक्के गुण प्राप्त असून ठाणे येथे झालेल्या सभेमध्ये सदर शाळेची तपासणी करण्याबाबत सूचना देण्यात आली व त्यानुसार शिक्षणाधिकारी (प्रा.), जि.प.ठाणे यांनी सदर शाळेची तपासणी केली, परंतु आजमितीस मुल्यांकन समिती अस्तित्वात नसल्याने संबंधित शाळेच्या ऑनलाईन मुल्यांकन प्रस्तावाबाबत सदर स्थितीत कोणतीही कार्यवाही करता येणार नसल्याचे पत्र शिक्षणाधिकारी (प्रा.), जि.प.ठाणे यांनी दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर प्रस्ताव प्रलंबित ठेवणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कारवाई करून सदर शाळेचा प्रस्ताव शासनस्तरावर सादर करून क्षेत्रियस्तरावर कळविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) अंशत खरे आहे.

सदर शाळेने ऑनलाईन स्वयंमुल्यांकन प्रस्तावाची प्रत विहित मुदतीत जिल्हास्तरीय गुणांकन समितीकडे सादर केली नसल्याने शासनास सादर झालेल्या मुल्यांकनाच्या एकत्रित प्रस्तावात सदर शाळेचा समावेश नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील वरिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षकांना
ई-सेवेचा लाभ देण्याबाबत**

(६०) * ४४२०३ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शिक्षकांना ई-सेवा देण्याकरीता शासनाने सुमारे ५-६ वर्षापूर्वी सर्व शिक्षकांची माहिती भरून घेतली असून त्यानुसार माध्यमिक शाळा व कनिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षकांचे वेतन ई-सेवेनुसार त्यांच्या बँक खात्यात जमा केले जाते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याच सेवेचा फायदा वरिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षकांना देण्यात येत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वरिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षकांना ई-सेवेचा लाभ मिळण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) राज्यातील खाजगी अनुदानित प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे वेतन भत्ते शालेय शिक्षण विभागाचा शासन निर्णय, दिनांक ०७/११/२०१२ अन्वये शालार्थ प्रणालीव्दारे अदा करण्यात येते.

(२), (३) व (४) तंत्र शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील शासकीय तंत्रनिकेतने, अभियांत्रिकी महाविद्यालये, औषध निर्माणशास्त्र पदविका संस्था तथा पदवी महाविद्यालये, इत्यादी या शासकीय संस्थांतील शिक्षकांना ई-सेवार्थ प्रणालीव्दारे वेतन अदा करण्यात येते. तंत्र शिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील अशासकीय अनुदानित पदवी, पदविका संस्थेतील शिक्षकांना एचटीई-सेवार्थ प्रणालीव्दारे वेतन अदा करण्यात येते व त्यांच्या बँक खात्यात ईसीएसव्दारे वेतन जमा करण्यात येते.

उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या आधिपत्याखालील राज्यातील सर्व अशासकीय अनुदानित महाविद्यालये व अकृषी/अभिमत विद्यापीठांमधील शासन मान्य शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे माहे डिसेंबर, २०१५ पासूनचे वेतन एचटीई सेवार्थ प्रणालीव्दारे करण्यात येत आहे.

**नुतन सरस्वती विद्यालय, मुलुंड (प.) येथील निवृत्त
शिक्षकांना निवृत्तीवेतन व इतर देणी देण्याबाबत**

(६१) * ४६०४४ श्री.बाळाराम पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नुतन सरस्वती विद्यालय, मुलुंड (प.) मुंबई या विद्यालयातून दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१६ रोजी निवृत्त झालेल्या शिक्षकांना निवृत्तीवेतन गॅच्युइटी व इतर देणी देण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी मा.शालेय शिक्षण मंत्री यांना संबंधित शिक्षकांनी दिनांक ८ मार्च, २०१७, दिनांक २६ एप्रिल, २०१७, दिनांक ५ एप्रिल, २०१८ व दिनांक २९ ऑगस्ट, २०१८ रोजी निवेदन देऊन तक्रार केलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर शिक्षकांना निवृत्तीवेतन व इतर देणी देण्याबाबत कार्यवाही करून सदर शिक्षकांना निवृत्तीवेतन दिली नसल्यास संबंधित अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय.

(२) होय.

(३) नुतन सरस्वती विद्यालय, मुलुंड (प.) मुंबई या विद्यालयाने दिनांक ३१/१२/२०१६ रोजी सेवानिवृत्त झालेल्या शिक्षकांच्या आवश्यक कागदपत्रांची पूर्तता केल्यावर प्रस्ताव महालेखाकार कार्यालयाकडे पाठविण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सोलापूर विद्यापीठाच्या सुधारीत आकृतिबंधाच्या
प्रस्तावास मान्यता देण्याबाबत**

- (६२) * ४४१३० श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.बाळाराम पाटील :
सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-
- (१) सोलापूर विद्यापीठास विद्यार्थी संख्येच्या प्रमाणात २१० इतकी प्रशासकीय पदे सन २००८ च्या दरम्यान मंजूर करण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,
 - (२) असल्यास, सद्यःस्थितीत सोलापूर विद्यापीठाच्या वाढीव विद्यार्थी संख्येनुसार विद्यापीठाने सुधारीत आकृतिबंधाचा वाढीव प्रशासकीय पदाचा प्रस्ताव शासनाकडे सादर केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
 - (३) असल्यास, वाढीव विद्यार्थी संख्येप्रमाणे वाढीव प्रशासकीय पद मंजूरीच्या आकृतिबंधाच्या प्रस्तावास मान्यता प्रदान करण्यासाठी लोकप्रतिनिधी यांच्याकडून शासनाकडे मागणी करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,
 - (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वाढीव पदास मंजूरी देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 - (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे यांचेमार्फत दिनांक ०६/०९/२०१८ च्या पत्रान्वये सर्व अकृषी विद्यापीठांच्या सुधारित आकृतिबंधाचा प्रस्ताव शासनास प्राप्त झाला असून याबाबत दिनांक ०१/११/२०१८ रोजी सचिव स्तरावर सर्व अकृषी विद्यापीठांचे कुलसचिव यांची बैठक घेण्यात आली. सदरहू बैठकीमध्ये विद्यापीठांनी पाठविलेले आकृतिबंधाचे प्रस्ताव वित्त विभाग, शासन परिपत्रक, दिनांक २९ जून, २०१७ अन्वये दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार नसल्याने वित्त विभागाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार सुधारित प्रस्ताव संचालक, उच्च शिक्षण यांच्यामार्फत शासनास सादर करण्याबाबत सर्व अकृषी विद्यापीठांना सूचित करण्यात आलेले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**संत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठातर्फे केरळ येथील
पूरपिडीतांसाठी जमा करण्यात आलेल्या निधीत
गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(६३) * ४४८०७ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) संत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठातर्फे केरळ येथील पूरपिडीतांसाठी पदव्युत्तर विभाग व संलग्नित महाविद्यालयांतील शिक्षक-कर्मचारी यांच्याकडून जमा करण्यात आलेला मदतनिधी विद्यापीठाच्या खात्यात पडून असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, केरळ येथील पूरपिडीतांकरीता जमा करण्यात आलेला निधी विद्यापीठाच्या खात्यात पडून असल्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उक्त निधी पिडीतांपर्यंत पोहोचविण्याकरीता कार्यवाही करून पिडीतांपर्यंत निधी पोहोचविण्यास दिरंगाई करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औषधाच्या नामसाधर्म्यामुळे झालेल्या चुकीने
रुग्णांचा मृत्यू झाल्याबाबत**

(६४) * ४५०३२ श्रीमती स्मिता वाघ : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२३०२ ला दिनांक १६ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) औषधाच्या नावातील सारखेपणामुळे चुकीचे औषध घेतल्याने मालाड येथील रुग्णाचा मृत्यू झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यात औषधाच्या नावावर (ब्रांडनेम) नियंत्रण ठेवण्यासाठी कोणत्याही प्रकारची यंत्रणा नसून सदर यंत्रणा शासनामार्फत कार्यान्वित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच यंत्रणा कार्यान्वित न करण्याची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) होय.

(२) केंद्र शासनाच्या ट्रेडमार्क कार्यालयाकडून ब्रॅण्ड उत्पादक यांची उत्पादने ट्रेडमार्क म्हणून नोंदणी केली जातात. त्यावर राज्य शासनाचे कोणतेही नियंत्रण नाही.

तथापि, या दुर्घटनेसंदर्भात सारखेच 'ब्रॅण्ड नेम' देताना आवश्यक काळजी घेण्याबाबत व दिलेल्या 'ब्रॅण्ड नेम' मध्ये आवश्यक ते बदल करण्याबाबत केंद्र शासनाच्या "द ट्रेड मार्क रजिस्ट्री, दिल्ली, मुंबई व अहमदाबाद" यांना कळविण्यात आले आहे.

**ठाण्यातील मेडिकल दुकानात "फिक्स्ड डोस कॉम्बिनेशन"
औषधांची विक्री होत असल्याबाबत**

(६५) * ४४०४२ अॅड.अनिल परब : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) ठाण्यातील मेडिकल दुकानात आरोग्यास हानिकारक असलेल्या "फिक्स्ड डोस कॉम्बिनेशन" या औषधांची विक्री होत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, आरोग्यास हानिकारक असलेल्या "फिक्स्ड डोस कॉम्बिनेशन" या औषधावर केंद्र शासनाने बंदी घातलेली असून त्याची अंमलबजावणी झाली नसल्याने या औषधाचा सर्रास वापर केला जात आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, औषधांवरील बंदीची अंमलबजावणी न होण्याची कारणे काय आहेत,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, आरोग्यास हानिकारक असलेल्या औषधांची विक्री करणाऱ्या दुकानदारांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.गिरीश बापट : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

“फिक्स्ड डोस कॉम्बिनेशन” या औषधावर केंद्र शासनाने बंदी घातलेली असून त्याची अंमलबजावणी नाही ही बाब खरी नाही. या औषधाचा सर्रास वापर केला जात असल्याचे अन्न व औषध प्रशासनास आढळून आलेले नाही.

(४) यासंदर्भात अन्न व औषध प्रशासनाने चौकशी केली असून केंद्र शासनाने “फिक्स्ड डोस कॉम्बिनेशन” पाठाच्या उत्पादन व विक्रीवर दिनांक ०७/०९/२०१८ पासून बंदी घातली असून या औषधाची नियमबाह्य विक्री होत असल्याचे प्रशासनास आढळून आलेले नाही.

सदर प्रकरणी मा.उच्च न्यायालय, दिल्ली यांचे दिनांक ०९/१०/२०१८ अनुसार विक्री साखळीमध्ये असलेल्या बंदी घातलेल्या “फिक्स्ड डोस कॉम्बिनेशन” औषधाची विक्री करण्याबाबत परवानगी दिली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

रत्नागिरी जिल्हा परिषदेच्या शाळांवर शिक्षक नेमण्याबाबत

(६६) * ४५८०५ श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्ह्याच्या ग्रामीण भागामध्ये जिल्हा परिषदेच्या मराठी माध्यमाच्या २ हजार ५२४ व उर्दू माध्यमाच्या १६४ अशा एकूण २ हजार ६८८ शाळा असून त्यामध्ये सुमारे १ लाखापेक्षा जास्त विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, रत्नागिरी जिल्हा परिषदेच्या ग्रामीण भागातील शाळा ह्या शून्य शिक्षकी झाल्यामुळे शिक्षकांना एका शाळेतून दुसऱ्या शाळेत शिकविण्यासाठी जावे लागते, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शिक्षकांची जिल्हास्तरावर बदली तसेच काही शिक्षक सेवानिवृत्त झाल्यामुळे रत्नागिरी जिल्हा परिषदेच्या सुमारे ५३ प्राथमिक शाळा शून्य शिक्षकी झाल्या आहेत, तसेच अशी परिस्थिती राज्यातील जिल्हा परिषद शाळांची सुध्दा आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर शाळेच्या पट संख्येमध्ये घट तसेच विद्यार्थ्यांचे शालेय नुकसान होवू नये यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३) अंशतः खरे आहे.

(४) शिक्षक भरतीच्या अनुषंगाने "पवित्र" ही संगणकीय प्रणाली कार्यान्वित करण्यात आली आहे. तसेच विद्यार्थीहिताच्या दृष्टीने कमी पटसंख्येच्या शाळांचे समायोजन परिक्षेत्रातील जास्त पटसंख्या असलेल्या शाळेत करण्यात येवून, विद्यार्थ्यांना गुणवत्तापूर्ण शिक्षण उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला जिल्ह्यातील प्राचार्यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत

(६७) * ४६२४९ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्ह्यातील एकूण ६१ महाविद्यालयापैकी सुमारे ३७ महाविद्यालयातील प्राचार्यांची पदे रिक्त असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त पदे भरण्यास प्रशासनासह संस्था चालकांकडून दुर्लक्ष होत असल्याने महाविद्यालयातील कामकाजाची जबाबदारी प्रभारींवर आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षण देण्यासाठी शासन कोटयवधी रुपये खर्च करित असतानाही शिक्षक, प्राचार्य व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची पदे रिक्त असल्याने शैक्षणिक प्रक्रिया कमी होत असल्याने त्याचा शैक्षणिक गुणवत्तेवर परिणाम होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरची रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच उक्त पदे रिक्त राहण्यामागची कारणे काय आहेत,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय.

(२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

प्राचार्यांची रिक्त पदे भरण्याकरीता शासनाने दिनांक २३/४/२०१८ च्या परिपत्रकानुसार मंजूरी दिलेली आहे व शासन निर्णय, दिनांक ३/११/२०१८ अन्वये अशासकीय अनुदानित महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर रिक्त पदे भरण्यावरील निर्बंध काही प्रमाणात शिथिल करण्यात आले आहेत.

(४) रिक्त पदे भरण्याची कार्यवाही चालू आहे. नियत वयोमान सेवानिवृत्ती, स्वेच्छा सेवानिवृत्ती, राजीनामा, पदोन्नती अशा कारणाने पदे रिक्त राहतात.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्हा परिषदेच्या अडीच हजार शाळांची
वीज देयके प्रलंबित असल्याबाबत**

(६८) * ४६३१८ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात असलेल्या जिल्हा परिषदेच्या अडीच हजार शाळांना शिक्षण विभागाच्यावतीने ४ टक्के रक्कम इतर खर्चासाठी दिली जात असून बहुतेक शाळांची ही रक्कम संगणकाच्या दुरुस्ती आणि

देखभालीवर खर्च होत असल्याने जिल्ह्यातील ३०० शाळांचे वीज देयक भरले नसल्यामुळे या शाळांचा वीज पुरवठा खंडित केल्याचे दिनांक २१ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरील वीज देयक भरण्यासाठी शिक्षण मंडळाकडे पैसे नसल्याचेही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विद्यार्थ्यांना शिक्षण मिळण्यासाठी शाळेचे वीज देयक भरण्याकरीता आर्थिक तरतूद करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, दिनांक १८ एप्रिल, २०१७ नुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थांना अनुदाने वितरीत करण्यापूर्वी सदर संस्थांकडून राज्य शासनास येणे असणारी रक्कम वसूल करून उर्वरीत अनुदान वितरीत करण्याबाबत आदेश आहेत.

रायगड जिल्हा परिषदेचे अनुदान निर्धारण करून अखर्चित वसूलपात्र रक्कम शासनाकडे जमा केल्यानंतर रायगड जिल्हा परिषदेस सादिल अनुदान वितरीत करता येईल. काही शाळांनी अन्य निधी/तरतूदीमधून वीज देयके अदा केली आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्य मंडळाच्या दहावीच्या परीक्षेत भाषा विषयास गुण देण्याच्या पध्दतीत बदल करण्याबाबत

(६९) * ४६२१३ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य मंडळाने दहावी इयत्तेत देण्यात येणारे भाषा विषयाचे अंतर्गत २० गुण रद्द करून १०० गुणांची लेखी परीक्षा घेण्याचा निर्णय चालू शैक्षणिक वर्षात घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्य मंडळाव्यतिरिक्त सीबीएसई बोर्ड, आयसीएसई बोर्ड, आयबी बोर्ड या सर्व बोर्डांच्या विद्यार्थ्यांना भाषा विषयाच्या अंतर्गत १०० गुणांपैकी ४० गुण देण्यात येत असल्याने त्याचा परिणाम आगामी शैक्षणिक वर्षात राज्य मंडळाच्या अकरावी प्रवेशपात्र विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्तेवर होणार असून सर्व नामांकित महाविद्यालयात अकरावीसाठी प्रवेश मिळणे त्रासाचे होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सीबीएसई, आयसीएसई, आयबी या सर्व मंडळांच्या धर्तीवर राज्य मंडळाच्या दहावीच्या गुण देण्याच्या पध्दतीत बदल करून अकरावी प्रवेशात राज्य मंडळाच्या विद्यार्थ्यांवर होणारा अन्याय दूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील कनिष्ठ महाविद्यालय विद्यार्थ्यांकडून वाढीव शुल्क आकारित असल्याबाबत

(७०) * ४४७४३ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कनिष्ठ महाविद्यालय विद्यार्थ्यांकडून वाढीव शुल्क आकारत असल्यामुळे शासनाने संबंधित संस्थांवर नियंत्रण आणण्यासाठी शुल्काची फेररचना करावी अशी मागणी सिस्काॅम संघटनेने केल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या चौथ्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अनुदानित शाळा कनिष्ठ महाविद्यालयांना शुल्क ठरविण्याचे अधिकार नसून शासनाने निर्धारित केलेले शुल्क घेणे बंधनकारक असल्याचे निर्देश शाळा संहिता आणि महाराष्ट्र शुल्क अधिनियम, २०११ मध्ये दिलेले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शाळा व कनिष्ठ महाविद्यालयाने हे शुल्क ४० वर्षापूर्वी निश्चित केले असल्याचे कारण देवून पालकांकडून जादा शुल्क वसूल करित असल्याने शिक्षण विभागाकडे आलेल्या तक्रारीनुसार झालेल्या चौकशीमधून या शाळा व कनिष्ठ महाविद्यालये दोषी असल्याचे सिध्द झाल्यानंतरही प्रशासनाने कार्यवाही केली नाही, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सन २०१६-१७ मध्ये ११ वी प्रवेश प्रक्रियेच्या माहिती पुस्तिकेत नोंदविलेले शुल्क हे शासनाने निर्धारित केलेल्या शुल्कापेक्षा कित्येक पटीने अधिक असताना देखील दिनांक १० जुलै, २०१७ रोजी इयत्ता ११ वी अनुदानित कनिष्ठ महाविद्यालयात प्रवेश निश्चित करण्यासाठी सन २०१६-१७ चे (मागील वर्षाचे) शुल्क घेण्याचे निर्देश असल्याचे शिक्षण उच्च संचालकांनी जाहीर केले, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार अनुदानित शैक्षणिक संस्थांना प्रशासनाच्या राजरोसपणे मनमानी कारभार आणि शुल्क वसूल करण्यास परवानगी मिळाल्याने विद्यार्थी व पालकांवर होत असलेल्या आर्थिक अन्यायाबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अनुदानित कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या शुल्काच्या फेररचनेबाबत सिस्काॅम संघटनेने निवेदन सादर केले आहे.

(२) महाराष्ट्र शैक्षणिक संस्था (शुल्क विनियमन) अधिनियम, २०११ नुसार अनुदानित शाळेतील शैक्षणिक शुल्क शासनाने निश्चित केल्याप्रमाणे राहिल.

(३) जादा शुल्काबाबत तक्रारीच्या अनुषंगाने जादा शुल्क परत करण्याबाबत संबंधितांना निदेशित केले आहे.

(४) पुणे विभागातील ज्या शाळांनी शुल्कवाढीसाठी आवश्यक कार्यपध्दतीचा अवलंब केलेला नाही त्यांना मागील वर्षाप्रमाणे शुल्क ठरविण्याबाबत कळविले आहे.

(५) कनिष्ठ महाविद्यालयांच्या फीमध्ये नियमानुसार बदल करून माहिती पुस्तिकेत योग्य शुल्क नमूद करण्याचे शिक्षण उपसंचालक, पुणे यांनी कळविले आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील मुल्यांकन पात्र शाळांना १००% अनुदान मिळण्याबाबत

(७१) * ४४०२२ श्री.कपिल पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८८५४ ला दिनांक ९ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील मुल्यांकन पात्र शाळांना १००% अनुदान देण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन आहे काय,
- (२) असल्यास, मुल्यांकन प्राप्त शाळांना ५ वर्षानंतरही २०% अनुदानाची तरतूद करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) शासन निर्णय, दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१६ अन्वये प्राथमिक व माध्यमिक शाळांना द्यावयाच्या अनुदान सूत्रामध्ये सुधारणा करून शासनाच्या पुढील आदेशापर्यंत, सरसकट २० टक्के प्रमाणे अनुदान सूत्र विहित करण्यात आले आहे.

(२) व (३) शासन निर्णय, दिनांक २ जुलै, २०१६ अन्वये व त्यापूर्वी वेळोवेळी अनुदानास पात्र घोषित करण्यात आलेल्या प्राथमिक व माध्यमिक शाळांना सरसकट २० टक्के अनुदान मंजूर करण्यात आलेले आहे. उर्वरीत शाळांबाबत आवश्यक कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील कस्तुरबा गांधी विद्यालयातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना
मानधनाऐवजी वेतनश्रेणी देण्याबाबत**

(७२) * ४४६४२ श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.दत्तात्रय सावंत : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कस्तुरबा गांधी बालिका विद्यालयातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना मानधनाऐवजी वेतनश्रेणी देण्याबाबत शासनस्तरावरून कोणता निर्णय घेण्यात येत आहे,

(२) असल्यास, शासनाने घेतलेल्या निर्णयाचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) केंद्र शासनाच्या नियमाप्रमाणे राज्यातील कस्तुरबा गांधी बालिका विद्यालयातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना मानधन देण्यात येते.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर जिल्हा परिषदेच्या शाळेतील रिक्त पदे भरण्याबाबत

(७३) * ४५२४१ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.विक्रम काळे, श्री.दत्तात्रय सावंत : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अहमदनगर जिल्हा परिषदेच्या शाळांच्या पटसंख्येत वाढ होत असून शाळांच्या दर्जाही सुधारत आहे, परंतु या शाळेत शिक्षक व अन्य कर्मचाऱ्यांची पदे रिक्त असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर जिल्ह्यात सध्या उपमुख्याध्यापक ६९, पदवीधर शिक्षक ९७ आणि मुख्याध्यापकांची ८१ पदे रिक्त असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरील पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच किती कालावधीत पदे भरण्यात येतील,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

अहमदनगर जिल्ह्यात सध्या उपमुख्याध्यापक-०८, पदवीधर प्राथमिक शिक्षक-४८, मुख्याध्यापक-७९ अशी पदे रिक्त आहेत.

(३) शिक्षक भरती करण्यासाठी "पवित्र" ही संगणकीय प्रणाली कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. तसेच मुख्याध्यापकांची रिक्त पदे ही अहमदनगर महानगरपालिकेची निवडणूक आचारसंहिता संपल्यानंतर पदोन्नतीने भरण्यात येतील.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई विद्यापीठाच्या बीएच्या तिसऱ्या वर्षाच्या अभ्यासक्रमात
आदिवासी मुलींची मानहानी करणारी कविता छापल्याबाबत**

(७४) * ४५७१६ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठाच्या बीएच्या तिसऱ्या वर्षाच्या अभ्यासक्रमात "पाणी कस असत" या शिर्षकाखाली समाविष्ट करण्यात आलेल्या कवितेत आदिवासी मुलींची मानहानी करणारे, विनयभंग करणारे वर्णन असल्याचे निदर्शनास

आले असून समाजाच्या विविधस्तरात याबाबत तीव्र स्वरूपाच्या प्रतिक्रिया निर्माण झाल्या असल्याने विविध संघटनांनी माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात मोर्चे काढून आंदोलने केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, त्यात कोणत्या बाबी स्पष्ट झालेल्या आहेत,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) मुंबई विद्यापीठाच्या बीएच्या तिसऱ्या वर्षाच्या अभ्यासक्रमात समाविष्ट असलेल्या सदर कवितेची बाब विद्यापीठाच्या निदर्शनास आल्यानंतर विद्यापीठाच्या मराठी अभ्यास मंडळाने तातडीने बैठक बोलवून ही कविता अभ्यासक्रमातून वगळण्याचा व सदर कवितेचे अध्यापन तसेच त्याबाबत कोणताही प्रश्न न विचारण्याचा निर्णय सर्वानुमते घेण्यात आला व त्यानुसार सर्व संबंधितांना तातडीने कळविण्यात आले.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

विद्यापीठ अनुदान मंडळाने राज्यातील विद्यापीठांच्या तसेच विद्यापीठातील अभ्यासक्रमांच्या मान्यता रद्द केल्याबाबत

(७५) * ४४१५८ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील मुंबई विद्यापीठ (दूरस्थ शिक्षण विभाग) शिवाजी विद्यापीठ, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ व महात्मा गांधी आंतरराष्ट्रीय हिंदी विश्व विद्यालय यांची मान्यता विद्यापीठ अनुदान मंडळाने माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान रद्द केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्याची कारणे काय आहेत, तसेच यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठांच्या ३८ अभ्यासक्रमांपैकी केवळ १७ अभ्यासक्रमांना व एसएनडीटी महिला विद्यापीठाच्या केवळ तीन अभ्यासक्रमांना विद्यापीठ अनुदान मंडळाने माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान मान्यता दिली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच उर्वरित अभ्यासक्रमांना मान्यता न देण्याची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या ६० पैकी ३२ अभ्यासक्रमांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दोन टप्प्यात मान्यता दिलेली आहे. पर्याप्त मनुष्यबळ अभावी उर्वरित अभ्यासक्रमाची मान्यता प्रलंबित होती. याबाबत आवश्यक त्या मनुष्यबळाची पूर्तता करून २४ अभ्यासक्रमांच्या मान्यतेकरीता पुन्हा विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे प्रस्ताव सादर केला आहे. उर्वरित ४ अभ्यासक्रम नवीन असल्याने ते प्रवेशासाठी उपलब्ध करून देण्यात आलेले नाही.

तसेच एसएनडीटी महिला विद्यापीठामार्फत चालविल्या जाणाऱ्या १४ दूरस्थ अभ्यासक्रमांपैकी ९ अभ्यासक्रमांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने २०१८-१९ व २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षाकरीता मान्यता दिली असून, उर्वरित ५ अभ्यासक्रमांना पुरेसा शिक्षकवृंद नसल्याने मान्यता नाकारलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परिक्षेमध्ये उमेदवार बनावट खेळाडू प्रमाणपत्र सादर करून शासकीय सेवेत दाखल झाल्याबाबत

(७६) * ४५२८६ श्री.अनिल भोसले, श्री.विक्रम काळे, अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या (एमपीएससी) परिक्षेमध्ये राखीव पद भरतीच्या जागेवर निम्म्यापेक्षा अधिक उमेदवार हे बनावट खेळाडू प्रमाणपत्र सादर करून शासकीय सेवेत दाखल होत असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या भरतीमध्ये बनावट प्रमाणपत्र घेणाऱ्या खेळाडू आणि प्रमाणपत्र देणाऱ्या क्रीडा संघटनांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) व (२) होय.

महाराष्ट्र टाईम्स, पुणे या वृत्तपत्रात दिनांक २० ऑगस्ट, २०१८ रोजी प्रसिध्द झालेल्या वृत्तामध्ये महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या परिक्षेमध्ये राखीव पद भरतीच्या जागेवर निम्न्यापेक्षा अधिक उमेदवार हे बनावट खेळाडू प्रमाणपत्र सादर करून शासकीय सेवेत दाखल होत असल्याचे नमूद केले आहे. सदर बातमीच्या अनुषंगाने सन २०१५ ते सन २०१८ या कालावधीत महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या विविध परिक्षांतून खेळाडू प्रवर्गातून निवड झालेल्या खेळाडूंच्या क्रीडा प्रमाणपत्रांची सत्यता तपासण्याकरीता सदर खेळाडू उमेदवारांचा तपशिल महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाकडून उपलब्ध करून घेण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोकणासाठी स्वतंत्र विद्यापीठाच्या स्थापनेबाबत

(७७) * ४४७५५ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोकणासाठी स्वतंत्र विद्यापीठाच्या स्थापनेबाबत शासनाने विचार केला आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी कोकणातील लोकप्रतिनिधी, शिक्षणतज्ञ व मान्यवर नागरिकांबरोबर शासनाने बैठक घेऊन चर्चा केली आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून नविन विद्यापीठाच्या स्थापनेबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) नाही.
(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**डोंगराळ आदिवासी भागातील विद्यार्थ्यांना मोफत
सायकल वाटप योजना सुरु करण्याबाबत**

(७८) * ४४१३८ श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.बाळाराम पाटील :
सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) राज्यात आदिवासी पाड्यात स्थानिक स्वराज्य संस्था व खाजगी व्यवस्थापनाच्या शाळा सुरु असल्याने या भागातील मुलांच्या शिक्षणाची मोठी सोय निर्माण झाली असून सदर डोंगराळ भागात लोकसंख्या विरळ असल्याने सुमारे १० ते १५ कि.मी. परिसराच्या अंतरावर माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा निर्माण झालेल्या आहेत, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, सदर विद्यार्थ्यांना त्यांच्या घरापासून शाळेपर्यंत पोहचण्यासाठी इतर सुविधा नसल्याने शाळेपर्यंतचे अंतर पायी चालत जावे लागते, हे ही खरे आहे काय,
(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर डोंगराळ भागातील विद्यार्थ्यांना त्यांच्या घरापासून शाळेपर्यंत पोहचण्यासाठी मोफत सायकल वाटप करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विनोद तावडे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत १२५ तालुक्यामध्ये विद्यार्थ्यांसाठी बस सेवा सुरु आहे. इतर ठिकाणी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या सेस फंडातून मोफत सायकल वाटप विद्यार्थ्यांना करण्यात येते. तसेच, आहिल्याबाई होळकर मुर्लीना मोफत प्रवास योजनेंतर्गत एस.टी.ने मोफत प्रवास करण्याची सवलत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अमळनेर (जि.जळगांव) तालुक्यातील अनेक गावात पाणीपुरवठा
योजना निधीअभावी बंद असल्याबाबत**

(७९) * ४५०५० श्रीमती स्मिता वाघ : सन्माननीय पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमळनेर (जि.जळगांव) तालुक्यातील अनेक गावात पाणीपुरवठा योजनेची कामे अपूर्ण अवस्थेत अथवा नादुरुस्त असल्यामुळे अनेक गावात पावसाळ्यात टँकरव्दारे पाणीपुरवठा होत असल्याचे माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त तालुक्यातील सामुहिक पाणीपुरवठा व गांव पाणीपुरवठा योजना निधीअभावी नादुरुस्त तसेच बंद असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून तालुक्यातील सामुहिक पाणीपुरवठा योजना कार्यान्वित करण्यासाठी आवश्यक निधी उपलब्ध करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

अमळनेर तालुक्यात जुलै, २०१८ मध्ये आठ गावांना टँकरव्दारे पाणीपुरवठा करण्यात येत होता व माहे नोव्हेंबर मध्ये २५ गावांना टँकरव्दारे पाणीपुरवठा करण्यात येत आहे.

(२) व (३) अंशतः खरे आहे,

अमळनेर तालुक्यातील कोणतीही स्वतंत्र पाणीपुरवठा योजना नादुरुस्त नाही. तथापि, अमळनेर तालुक्यातील ५१ गावे प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजनेचा उद्भव सन २००६ मध्ये तापी नदीला आलेल्या महापुरामुळे वाहून गेल्याने योजना बंद आहे. या योजनेतील ५१ गावांपैकी कळमसरे व २६ गावे या २७ गावांसाठी प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजना पुनर्जीवित करण्याचे प्रस्तावित आहे. उर्वरित गावांपैकी १९ गावांना स्थानिक उद्भव आधारीत

पाणीपुरवठा योजना वापरात आहेत. उपरोक्त ५१ मधील उर्वरीत ५ गावे ही धुळे जिल्ह्यातील असल्याने या योजनेतून वगळून ३ गावांसाठी स्वतंत्र पाणीपुरवठा योजना कार्यान्वित आहे व २ गावांसाठी स्वतंत्र योजनेची कामे प्रगतीत आहेत.

(४) विलंब झालेला नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.